БҮХЫ ОРСНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Буряат-Монголой ҮНЭН

№ 177 (6166
СЕНТЯБРИИН
2
СУББОТО
1950 он

ВКП(б)-гэй ОБЛАСТНОЙ БА ГОРОДСКОЙ КОМИТЕДҮҮДЭЙ, БУРЯТ-МОНГОЛОЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ОРГАН.

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Волга мүрэн дээрэ Сталинградска гидроэлектростанци бариха тухай, Каспишадарай районуудые үһажуулха ба үһалагдадаг болгохо тухай (1-дэхи нюур).

Республикын һургуулинуудта (1-дэхи нюур).

Комбайнууд, жаткануудба бусад машина зэмсэгүүдые дүүрэн хүсөөрнь ашаглажа, гүрэндэ таряа тушааха графигаа амжалтатайгаар дүүргэе! (2-дохи нюур).

Г. Шевчук. — Урданай ба мүнөөнэй Галуута-Нуур (2-дохи нюур).

Залуушуул, ажалай резервнүүдэй һургуулинуудта һуража, мэргэжэлтэй хүдэлмэришэд бологты! (3-дахи нюур).

Б. Цибиков. — Агууехэ ород арадай туһаламжын ашаар (3-дахи, 4-дэхи нюур).

ООН-эй генеральна секретарьта ба Аюулгүйн Советэй түрүүлэгшэдэ ВЦСПС телеграмма эльгээбэ (4-дэхи нюур).

Аюулгүйн Советэй августын 29-нэй заседани (4-дэхи нюур).

Вьетнамай демократическа республикын табан жэлэй ой (4-дэхи нюур).

Кореядахи событинууд (4-дэхи нюур).

Малай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлэй шиидхэхы һара

Колхозно ниитын ашаг шэмэтэ малажалые хүргөөхэ түшаа советска правительство, большевигүүдэй партиба агууехэ багша Сталинай үдэр бүриин халуун анхаралаар хүреэлэгдэнэн манай республикын колхозууд адуу малай тоо толгойе нилээд олошоруулһан, мүн ашаг шэмыень дээшэлүүлһэн байна юм. Гансахан энэ жэлэй түрүүшын хахад соо, хэдэн олон түрүү колхозууд малажалые хүргөөхэ гүрэнэй түсэбые бүхы түрэлэй малаар дүүргэнэн, үлүүлэн дүүргэнэн байна. Энэ талаар Кяхтын, Хоринин аймагууд, мүн Закаменай аймагай колхозууд илангаяа һайн ажалта гүйлаа. Мүнөө Закаменай аймагай колхознигууд, колхозницануудба хүдөө ажахын зүргэжэлтэд үбэлжэлгэдэ амжалтатайгаар бэлэдхэжэ, малайнгаа тоо толгойе улам олошоруулхын зорилгоор, социалистическэ мүрысөндэ оролсожо, шэнэ уялгануудые абаһан байна. Тэдэнэрэй уялгануудсоо үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ, малажалай байрануудые, тэрэшэлэн малшадай гэрнүүдые дэ соонь заһабарилха, мүн шэнэр түхеэрхэ хэрэгтэ, бэлшээриие зүбөөр эмхидхэжэ, малай шадал шэнээе дээшэлүүлгэдэ, кадрнуудые шэлэн ололгодо шухала анхарал табигдана. Закаменайхид хадаа малай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлые байгша оной сентябриин турша соо гол түлэб дүүргэдэ гэжэ шиидэбэ.

Закаменайхидай энэ үүсхэлые республикын бүхы колхозууд хаанаар дэмжэжэ, малай үбэлжэлгэдэ амжалтатайгаар бэлэдхэн, тэрэниие гарзагүйгөөр үнгэрхын түлөө социалистическэ мүрысөндэ эршэмтэйгээр оролсохо һонотой. Тиихэдэ аймагуудай партийна, советскэ, хүдөө ажахын органууд колхозно малажалай хүдэлмэрилэгшэдэй социалистическэ мүрысөөнд үдэр бүри хүтэлбэрилжэ, абаһан үялгануудаа дүүргэхэ хэрэгтэнь тэдэнэртэ туһалха, үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлэй ябасые саг үргэлжэ хинан шалгаха ёһотой. Тиихэдэ үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ, малай байрануудые заһабарилха, шэнээр бариха түсэбүүдые колхоз бүридэ заатагүй дүүргэхэ ябадалда илангаяа ехэ анхарал табиха шухала. Тэрэшэлэн колхозуудай бүхы малые тарган ба дундаһаа дээшэ шадалтайгаар үбэлэйнь байрануудта оруулхын зорилгоор, бэлшээриин ногооной һайн байһан мүнөө үедэ адуулгые хаа хаанагүй түхэреэн сүүдхэ соо эмхидхэхэ хэрэгтэй.

Эдэ зорилгонуудые ойрын үдэрнүүдтэ бэелүүлхэтэеэ нэгэн доро, мүн 1950 ондо малажалые хүргөөхэ гүрэнэй түсэб дүүргэхэ түшаа шанга хэмжээнүүдые абаха шухала. Һүүлэй мэдээнүүд дээрэһээ хараад үзэхэдэ, республикын олонхи аймагуудта адуу малай тоо толгой үшөөл удаанаар олошоржо байха юм. Торинин, Зэдын, Иволгын, Сэлэнгын, Тунхэнэй ба бусад аймагуудай зарим колхозууд энэ жэлдэ шэнэ түлнүүдые гарзалуулһанай, мүн малай харуу һа муугаар эмхидхэжэ, хоролтодо оруулһанай эсэстэ гүрэнэй түсэбые хангалтагүйгөөр дүүргэжэ байна. Гэбэшье, эдэ аймагуудай партийна, советскэ, хүдөө ажахын органууд тохёолдоһон дутуу дунданууда түргэн усадхаха, үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлые шамдуулха хэмжээнүүдые абаагүй байһаар. Тэрэ шалтагаанһаа боложо, дурсагдагша аймагуудай олонхи колхозууд үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ түсэбөө хахадлаашьегүй, малай байрануудые заһабарилха хүдэлмэрилие эхилээдүй шахуу байха юм. Мүн эдэ аймагуудта малай шэнэ байрануудые барилга таһалдуулагдажа байна.

Малажалда иимээр хандажа болохо гү? Үгы, яабашье болохогүй. Нютагуудтахи партийна, советскэ, хүдөө ажахын органууд, колхозуудай правлениүүдэй зорилго хадаа ниитын малажалые хүтэлбэрилгэдөө эрид хубилалта гаргажа, адуу малай тоо толгойе улам олошоруулха, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ асуудалнуудые түрүүшын ээлжээндэ табиха ёһотой.

Малшадые шэлэн оложо, ажал дээрэ зүбөөр хубаарилан табиха, тэдэниие һургаха гэшэ малажалые хүргөөхэ ябадалай шухала нүхэсэлнүүдэй нэгэн болоно. Тиимэл хадань, Закаменай аймагайхид ажалһаа таһаралтагүйгөөр, агрзоотехническэ курсануудта гурбан жэлдэ һураха болзортойгоор малажалай ниитэ колхозно кадрнуудые бэлэдхэхэ уялга абаба. Иимэ курсануудые хаа хаанагүй эмхидхэхэ шухала. Тэрээнтэй хамта, малажал дээрэ хүдэлмэрилжэ байгаа колхознигуудта культурна ажаһуудалай таарүү зохид услови байгуулха, тэдэнэрые культурна хэрэгсэлнүүдээр үйсэд хангаха хэрэгтэй.

Малай үбэлжэлгэдэ саг болзор соонь эрхимээр бэлэдхэн, тэрэниие эмхитэйгээр үнгэргэжэ, малажалые хүргөөхэ гурбан жэлэй түсэбые амжалтатайгаар дүүргэлгэдэ зооветеринарна мэргэжэлтэдэй үүргэ тон ехэ. Тэдэнэр фермэ, гүүртэ бүридэ зоотехническэ заабариин ёһоор мал харуу һалха, эдеэлүүлхэ, байлгаха ябадал түйлаха, энэ талаар малшадта үдэр бүри туһалха ёһотой.

«Республикын колхозуудта адуу малай 1950—1951 онуудай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэхэ хэмжээябуулгануудтухай» БМАССР-эй Министрнүүдэй Советэй тогтоол һаяхан гараба. Аймагай партийна, советскэ, хүдөө ажахын органууд ба колхозуудай правлениүүд түс тогтоолые хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлжэ, малай үбэлжэлгые эрхим бэлэдхэлтэйгээр үгтаха ёһотой болоно.

Нүхэд колхознигууд! Сентябрь—малай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлэй шиидхэхы һара мүн. Энэ болзор соо үбһэ тэжээл, урин дулаан байрануудые гүйсэд бэлэдхэжэ дүүргэгты!

Ажалай стахановска дуршэлые олоной дунда дэлгэрүүлхэ шэнэ метод

Москва шадарай «Пролетарская победа» гэжэ нарин сэмбын фабрикада инженер Ф. Л. Ковалевой үүсхэлээр ажалай стахановска дүй дуршэлые олоной дунда дэлгэрүүлхэ, ниитэ хүдэлмэришэдэй мэргэжэлые нилээд дээшэлүүлхэ метод хараалагдаа.

Бүхы цехүүд ба таһагуудтахи инструкторнууд-стахановецууд үйлэдбэриин түрүүшүүлэй дүй дуршэлые согсолон, тэрээндэ хүдэлмэришэдые һургана. Энээндэ инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд эдэбхитэйгээр хабаадалсана.

Шэнэ методые Москвагай хэдэн фабрикануудургэнөөр ашаглажа эхилэнхэй. (ТАСС).

Томодхогдоһон колхозой эхэнэрнүүд-эдэбхитэд

КИШЛАК АК—ЕР (Ферганска область), (ТАСС). Куйбышевска районой Сталинай нэрэмжэтэ томодхогдоһон колхозой гэшүүдэй түрүүшын суглаан болобо. Тус колхоз хүдөө ажахын зэбан артельнуудһаа бүридэнхэй, 862 гектар хлопогой тарилгатай. Шэнэ колхозой түрүүлэгшээр Узбекскэ ССР-эй Верховно Советэй депутат, Ленинэй орденоор хоёр дахин шагнагдаһан Мастанбиби Мирахинова һунгагдаа.

Шэнэ колхозой коммунистнууд партийна организациингаа секретарь болгон, багшын һургуулитай Хана Зияевае һунгаба.

Тиин, колхознигуудай өөһэдэйнь дура хүсэлөөр тэндэхи ажахын ба ниитэ-политическэ ажабайдалые эдэ хоёр эхэнэр толгойлжо байна.

Сталинай нэрэмжэтэ колхозда эхэнэрнүүд-эдэбхитэд олон. Эрхим звенонуудай нэгые Сакина Таджибаева хүтэлбэрилнэ. Бригадир Хайрниса Бабаева шадабаритай эмхидхэлшэ байһанаа харуулаа.

СССР-эй Министрнүүдэй Советтэ

Волга мүрэн дээрэ Сталинградска гидроэлектростанци бариха тухай, Каспишадарай районуудые үһажуулха ба үһалагдадаг болгохо тухай

Эдэ хэмжээ-ябуулганууде бэелүүлгэ хадаа:

а) Поволжьедо хуурай һалхинай гарадаг гол шалтагаануудай нэгэниинь боложо байдаг Каспишадарай набтар газарай климатическа эрхэ байдалые һайжаруулга;

б) Каспишадарай набтар газарай хойто хубидахи хооһон талын ба хахад хооһон талын районуудые тэндэ малажал ба газар эдлүүриие үргэнөөр хүргөөхэ зорилгоор ашаглалга;

в) Заволжиин урда районуудые тэндэ шадал түгэс ба тогтууритай газар эдлүүриие хүргөөхэ зорилгоор үһалалга;

г) малажал үргэнөөр хүргөөхын ба промышленна удхашанартай модо болон хуурай һалхинһаа хамгаалгын модо тарихын тулада Сарпинска набтар газарые, Хара газарнуудые ба Ногайска талые үһажуулга ба үһалалга;

д) Центрые, Поволжиие ба Центральна хара хурьһэтэ областьнуудые электроэнергеэр нэмэжэ хангалга;

е) Волга мүрэнэй адаг шадар суднаар ябалгые һайжаруулга арадай ажахын ехэ удхашанартай гэжэ тоолон, СССР-эй Министрнүүдэй Совет иигэжэ тогтоогоо:

1. Үһанайнгаа дунда зэргын хэмжээтээр жэл соо арба шахуу миллиард киловатт-час электроэнерги үгэдэг, нэгэ миллион долоон зуу мянгаһаа доошо бэшэ киловатт хүсэтэй гидроэлектростанци Волга мүрэн дээрэ, Сталинград городой оршондо бариха.

Гидроэлектростанциин барилгые 1951 ондо эхилээд, 1956 ондо түгэс хүсөөрнь ашаглалгада оруулха.

2. Сталинградска гидроэлектростанциин электроэнергиие иимээр хубааха гэжэ хараалха:

а) жэл соо дүрбэн миллиард киловатт-час электроэнерги Москвада үгэхэ;

б) жэл соо нэгэ миллиард хоёр зуун миллион киловатт-час электроэнерги Центральна хара хурьһэтэ областьнуудай районуудта үгэхэ;

в) жэл соо хоёр миллиард найман зуун миллион киловатт-час электроэнерги Сталинградска, Саратовска ба Астраханска областьнуудай районуудта үгэхэ;

г) Заволжиин ба Каспишадарай газарнуудые үһалхын ба үһажуулхын тулада жэл соо хоёр миллиард киловатт-час электроэнерги үгэхэ.

3. Иимэ барилганууде бэелүүлхэ:

а) Волга ба Урал мүрэнүүдэй хоорондо, Каспишадарай хойто хубида хамтадаа зургаан зуун миллион шахуу гектар талмайтай газарнуудые Сталинградска водохранилищиһаа үһажуулхын тулада Сталинградска магистральна өөрөө урдалгын канал ба үһажуулгын системэ;

б) үһажуулгын Сталинградска каналһаа хойгуур, Волга ба Урал мүрэнүүдэй хоорондохи, мүн Волга—Ахтубинска хонхор газартахи нэгэ миллион табан зуун мянган гектар газарнуудые үһалхын тулада, тиихэдэ Каспишадарай районуудай газарнуудые үһажуулгые хараалалсан, Сталинградска гидроэлектростанциин электроэнерги ашаглалгын база дээрэ үһалууриин системэнүүдые;

в) хамтадаа табан миллион табан зуун мянган гектар талмайтай Сарпинска набтар газарые, Хара газарнуудые ба Ногайска талые үһажуулхын ба үһалхын тулада каналнуудые болон үһажуулгын системэнүүдые;

г) үһажуулагдаһан территориннууд дээрэ (Каспишадарай ба Сарпинска набтар газарнууд, Хара газарнууд, Ногайска таланууд) эльһэ нигтаруулха модо тарилгые болон бэлшээри эмхидхэлгые ба малажал хүргөөлгые үргэн ехээр ябуулхын тулада эрхим һайн газарнуудые түүбэрилэн үһалха системые.

4. Сталинградска гидроэлектростанциин барилгые гүйсэдхэхынь тулада «Сталинградгидрострой» гэжэ барилгын организаци байгуулха;

«Сталинградгидрострой» начальнигаар нүхэр Ф. Г. Логиновые ба барилгын главна инженерээр нүхэр С. Р. Медведевые томилхо.

5. Сталинградска гидроэлектростанциие ба Сталинградска магистральна каналые, мүн Сарпинска ба Ногайска талые Волга ба Терек мүрэнүүдһээ үһажуулгын магистральна каналые барилгатай холбоотой проектно-бэдэрэлгын ба шэнжэлэлгын бүхы хүдэлмэринүүдэй гүйсэдхэлые Гидропроектдэ (нүхэр С. Я. Жукта) даалгаха. Сталинградска гидроэлектростанциин проект зохёоходоо плотина дээгүүр Волга мүрэниие хүндэлэн гараһан магистральна түмэр замай хүргэ барилгые хараалха.

6. Сталинградска гидроэлектростанциһаа электроэнерги абаха энергетическэ системэнүүдые хүргөөлгын проект зохёохыень электростанциинуудай Министерствые уялгалха.

7. Бэдэрэлгэ хэхыень, проектнуудые зохёохыень ба барилгын хүдэлмэринүүдые гүйсэдхэхыень хүдөө ажахын Минстерстводэ даалгаха гэбэл:

а) Заволжьедо нэгэ миллион табан зуун мянган гектар газарнуудые үһалха талаар;

б) Волга ба Урал мүрэнүүдэй хоорондо, Каспишадарай набтар газарай хойто хубида хамтадаа зургаан миллион шахуу гектар газарнуудые Сталинградска водохранилищиһаа үһажуулхын тулада Сталинградска магистральна каналаа хойгуур, Волга ба Урал мүрэнүүдэй хоорондохи, мүн Волга—Ахтубинска хонхор газартахи нэгэ миллион табан зуун мянган гектар газарнуудые үһалхын тулада, тиихэдэ Каспишадарай районуудай газарнуудые үһажуулгые хараалалсан, Сталинградска гидроэлектростанциин электроэнерги ашаглалгын база дээрэ үһалууриин системэнүүдые;

в) хамтадаа табан миллион табан зуун мянган гектар талмайтай Сарпинска набтар газарые, Хара газарнуудые ба Ногайска талые үһажуулхын ба үһалхын тулада каналнуудые болон үһажуулгын системэнүүдые;

г) үһажуулагдаһан территориннууд дээрэ (Каспишадарай ба Сарпинска набтар газарнууд, Хара газарнууд, Ногайска таланууд) эльһэ нигтаруулха модо тарилгые болон бэлшээри эмхидхэлгые ба малажал хүргөөлгые үргэн ехээр ябуулхын тулада эрхим һайн газарнуудые түүбэрилэн үһалха системые.

4. Сталинградска гидроэлектростанциин барилгые гүйсэдхэхынь тулада «Сталинградгидрострой» гэжэ барилгын организаци байгуулха;

«Сталинградгидрострой» начальнигаар нүхэр Ф. Г. Логиновые ба барилгын главна инженерээр нүхэр С. Р. Медведевые томилхо.

5. Сталинградска гидроэлектростанциие ба Сталинградска магистральна каналые, мүн Сарпинска ба Ногайска талые Волга ба Терек мүрэнүүдһээ үһажуулгын магистральна каналые барилгатай холбоотой проектно-бэдэрэлгын ба шэнжэлэлгын бүхы хүдэлмэринүүдэй гүйсэдхэлые Гидропроектдэ (нүхэр С. Я. Жукта) даалгаха. Сталинградска гидроэлектростанциин проект зохёоходоо плотина дээгүүр Волга мүрэниие хүндэлэн гараһан магистральна түмэр замай хүргэ барилгые хараалха.

6. Сталинградска гидроэлектростанциһаа электроэнерги абаха энергетическэ системэнүүдые хүргөөлгын проект зохёохыень электростанциинуудай Министерствые уялгалха.

7. Бэдэрэлгэ хэхыень, проектнуудые зохёохыень ба барилгын хүдэлмэринүүдые гүйсэдхэхыень хүдөө ажахын Минстерстводэ даалгаха гэбэл:

а) Заволжьедо нэгэ миллион табан зуун мянган гектар газарнуудые үһалха талаар;

б) Волга ба Урал мүрэнүүдэй хоорондо, Каспишадарай набтар газарай хойто хубида хамтадаа зургаан миллион шахуу гектар газарнуудые Сталинградска водо-

РЕСПУБЛИКЫН ҺУРГУУЛИНУУДТА

Золто һурагшадай баярта үдэр

Сентябриин нэгэнэй сэлмэг үгөөгүүр үшөө эртэ байхада Улан-Удэ городой № 1 эрэшүүлэй дунда һургуулиин гурбан дабхар үндэр саган, гөё һайхан байшан тээшэ һаиндэрэйхеэр хубсаланхай, хүхюутэй соотой һурагшад бүлэг бүлэгөөрөө лубаралдан яаралтайгаар алхалнад. Тэдэнэр дунайнгаа амаралтын үедэ сэнгэлт хүхюунээр ба элүүр энхээр амаржа, хүсэ нэмээд, шэнээр һуралсалаа эхилхээ ошожо ябанад.

Һургуулиин байшан дотор һурагшадай орохолоорнь, «шэнэ һуралсалай жэлэй эхилһэнтэй дашарамдуулан һурагшадые амаршалнабди», «Һурагшад, шэнэ һуралсалай жэлдэ эрхимээр һурагты!» гэһэн плакадууд тэдэниие уггана. Мүн һурагшадай уялга ба урогуудай расписани эли газарта хадаатай. Тэдэнэй хажууда һурагшад олоороо сугларна.

Уданшьегүй, һургуулиин томо зал соо эгээн түрүүшынхиеэ һургуулида һурахаяа ерэһэн 7 наһатан, улаан галстуктай пионернүүд, ялагар сэбэрхэн ягаа уулаахан комсомольско значогуудые үбсүүндээ зүүһэн хүбүүд класс классаараа линейкэдэ зогсоно. Һургуулиин директор Иван Петрович Арский һуралсалай шэнэ жэлэй эхилһэнтэй дашарамдуулан һурагшадаа амаршална. Һүүлээрнь 10-дахи «Б» классай һурагша И. Неродов бүхы һурагшадые эрхим һайнаар һурахые уряална. Мүн 9-дэхи классай һурагша В. Тулинов өөһэдынгөө классай үмэнэһөө Неродовой уряае дэмжэн абаа.

Иигэжэ золто һурагшад линейкээ үнгэргөөд, класс класстаа орожо, шэнэ һуралсалайнгаа жэлые эхилээ.

Б. Дондоков.

Улан-Удын педучилищида

1950 — 1951 онуудай һуралсалай жэлые Улан-Удын педагогическа училищи нилээд һайн бэлэдхэлтэйгээр угтаба. Тэндэхи дүрбэн таһагууд — сүүд һургуулиин, бүрят һургуулиин, багшанар-ахалагша пионерлөжатануудай ба дошкольно таһагууд бүлтадаа һурагшадые абаха түсэбөө дүүргээ.

Советскэ залуу үетэниие коммунистическэр хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ бүхы наһана зорюулхын түлөө 150 залуу хүбүүд басагад аймаг бүхэнһөө ерэжэ, шалгалтануудые һайнаар барыа.

— Зарим нютагуудһаа ерэгшэд хүсэд һайн бэлэдхэлгүй байдаг юм. Теэд, училищида дүрбэн жэл һураад байхадаа дутуу дунданууда хүсэлдүүлжэ, программын ёһоор шудалха материалаа эрхимээр шудалдаг, — гэжэ училищиин директор нүхэр Савелий Михайлович Андреев хөөрэнэ.

Училищиин бүхы курснууд занятинуудаа үсэгэлдэр эхилээ. Дүрбэдэхи курсынхид түрүүшын үдэрһөө практикада гараа. Тэдэнэр городой һургуулинуудай хүдэлмэритэй 7 хоног соо танилсаха юм.

Д. Гунзынов.

Хэжэнгын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой колхознигууд таряагаа гэөлтэ хоролтогүйгөөр хуряахын, гүрэндэ таряа тушаалгые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө шангаар тэмсэнэ. Мүнөө өнэ колхоз гүрэндөө 500-һаа дээшэ центнер эрхим шанартай таряа тушаагаад байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: тус колхозһоо гүрэндэ тушаагдаха таряа зөөжэ байһан автоколонно харуулагдана.

М. Минеевэй фото.

Комбайнууд, жаткануудба бусад машина зэмсэгүүдые дүүрэн хүсөөрнь ашаглажа, гүрэндэ таряа тушааха графигаа амжалтатайгаар дүүргэе!

★ ★ ★ ★

Арга боломжонуудаа гүйсэд хэрэглээгүй байхадань...

Хориин аймагай колхозууд таряа хуряалгада ороһоор пилээд уни болоо. Эндэхи түрүү колхозууд хуряалгын түрүүшын үдэрһөө хойшо эмхитэйгээр ажаллажа, энэ хүдэлмэриие эршэмтэйгээр ябуулна. «Гигант» колхоз таряа хуряалгые графигай ёһоор ябуулжа байна. Тиихэдэ Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз гүрэндэ таряа тушаалгаар аймаг соогоо түрүүлэнхэй.

Гэбэшье, бүхы дээрэнь абаад үзэхэдэ, тус аймагта таряа хуряалга ба гүрэндэ тушаалга удаанаар ябуулагдажа байна. Шалтагаанинь юуб гэхэдэ, олон колхозууд ба МТС-үүд өөһэдтөө биш байһан арга боломжонуудые гүйсэд хэрэглээгүй байха юм. Хоёр МТС-үүдынь энэ жэлдэ оньһото машинануудаа нилээд олошоруулаа. Колхозно полинууд дээгүүр самокодно 3 комбайн хүдэлмэрилнэ. Мүн аймагай колхозуудшье таряа хуряалгын зэр зэмсэгүүдээр бүрин түгэс хангагданхай. Имагтал эдэ арга боломжонуудаа гүйсэд хэрэглэжэ шадаагүй дээрэһээ, хориинхид таряа хуряалга ба тушаалгые нёдондоной кинһоо удаанаар үнгэргэжэ байна.

МТС-үүд ба зарим колхозуудынь таряа хуряалгада бэлэдхэлые хаһа саг соонь дүүргэжэ үрдеэгүй байгаа. Жэшээлхэдэ, зарим комбайнуудынь аяар мүнөө хүрэтэр заһабарилагдаадуй байһаар. Мүн комбайнуудые жолоодохо кадрнуудшье дутуу байха юм. Иимэ шалтагаанһаа боложо, зарим колхозуудта комбайнаар таряа хуряалга хангалтагүй.

«III Интернационал» колхоз хуряалга дээрэ простой машинануудые гүйсэд хэрэглээгүй байһан дээрэһээ, оройдоо 40 гектар таряа хадаа. Гадна, энэ колхоздо ажалай эмхидхэл һулаар табигданхай. Тиимэһээ олонхи колхознигуудынь таряа хуряалга дээрэ үдэрэйнгөө нормонуудые дүүргэдэггүй байха юм. Тэрэшэлэн «Родник», «Пламя» колхозууд иимэрхүү байдалтай.

Зарим колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд комбайнуудые зүбөөр хэрэглэхын түлөө ямаршье оролдолго гаргадаггүй байха юм. Энээндэ нэгэ баримта харуулая. «Улаан Одон» колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Доржиев бүртаг үбһэндэ даруулшаһан 50 гектар талмайн хахадые самоходно комбайнаар хадаха гэжэ таһалһан байгаа. Тэд, тэрэ участок дээрэнь комбайн хүдэлмэрилжэ шадангүй, хэдэн үдэр миил байба. Иимэ участогуудые жатканнуудаар хуряалгые хангахын орондо, колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Доржиев «жатканнуудые ябуулха аргамнай үнэ» гэжэ, ханаа амар, һуужа байна.

Аймагай зарим колхозуудта агитационно-нинтын хүдэлмэри социалистическэ мүрысөөн ёнотой найнаар эмхидхэдэггүй байнаар. Удын сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхозой партийна эхин организаци (секретариинь нүхэр Цыбанжапова) таряа хуряалга ба гүрэндэ тушаалгын эхилһэнһээ хойшо агитационно-нинтын хүдэлмэри ябуулаагүй шажуу байха юм. Тэрэшэлэн социалистическэ мүрысөөн һулаар дэлгэрүүлэгшэнхэй. «Путь Сталина», «Улаан Одон» колхозуудта агитационно-нинтын хүдэлмэри мүн лэ хангалтагүйгөөр ябуулагдана. Тэрэнэй эсэгэ эдэ колхозууд гүрэндэ таряа тушааха графикые таһалдуулжа аюулда хүргэжэ байна.

Аймагай хүдөө ажахын тайгай мэргэжэлтэд таряа хуряалга дээрэ өөһэдынгөө үүргые хүсэл күүргэнэгүй. Тэрэнэй зарим мэргэжэлтэд холын колхозуудта үсөөн ошодог, тэдэнэртэ шухала зааварринуудые үгдэггүй, ажалдань туһалдаггүй байха юм.

Гадна, «Затогзерноной» Хориин пункт колхозуудай асарһан таряае саг соонь тушаажа абадаггүй байна. Һаяхан Калининай нэрэмжэтэ колхозлоо таряа асарһан колхознигуд тус пунктын газаа аяар 3 час соо миил байһанай һүүлдэ, муугаар заһабарилагдаһан складта таряагаа арай гэжэ хадагалһан байба. Таряа зөөгшэ, тус колхозой гешүүн Д. Найданов, энэ пунктын унжагай нобшо байдалые тэсэжэ ядаад, «таряаемнай түргэнөөр тушаажа абыт» гэжэ тэндэкидые гүйба. Тиихадэнь таряа тушаажа абагша Апильдин:

—Бүхэли үдэр шахуу миил ябана бэшэ аалши, минута бүхэнние юундэ тоолонош,—гэжэ каркуусаа һэн.

Таряа хуряалга, гүрэндэ тушаалгые интэрээ удааруулжа байһан ябадалые тэсэшэгүй гэлшэ. Тиимэһээ Хориин аймагай хүтэлбэрилэгшэд дутуу дунданнуудаа дары усадхажа, хуряалга ба тушаалгые шангаахахын тулаа бии байгаа арга боломжонуудаа гүйсэд хэрэглэхэ уялгатай.

С. Бальжинимаев.

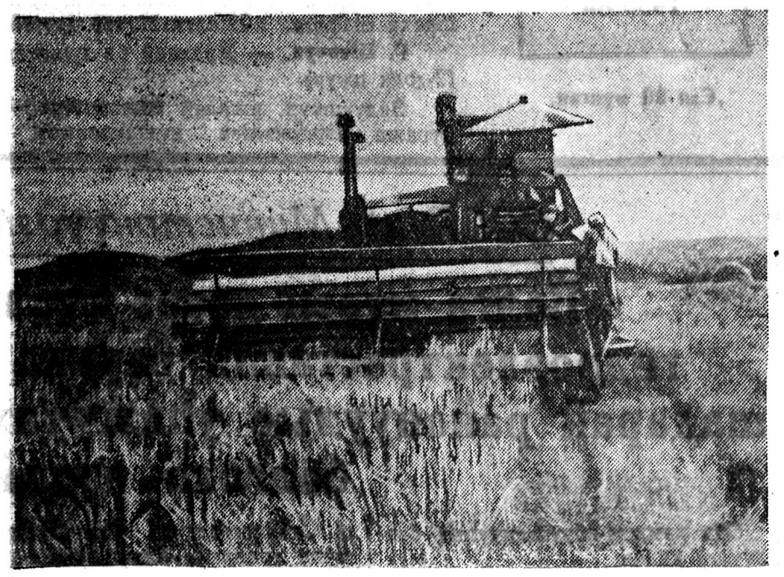

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Ехэ-Куналейн МТС-эй самоходно комбайн Тарбагатайн аймагай Молотовой нэрэмжэтэ колхозой поли дээрэ ажаллажа ябана.

З. Юртайкинагай фото.

Хооһон хөөрэлдөөн

Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой правлени ба партийна организаци ургаса хуряалга ба гүрэндэ таряа тушаалгые шангадхаха тушаа хэдэн удаа хөөрэлдэлгэшье һаа, тэрэнээ бэелүүлэгүй, хооһон саарһан дээрэ хосороодог байха юм. Тиихэдэ эндэхид таряа хуряалгые муу бэлэдхэлтэйгээр, эмхитгүйгөөр ургаба. Аяар мүнөө хүрэтэр хушалтатай тогуудынь хүсэд заһабарилагдаагүй, таряа сэбэрлахэ машинануудынь эбдэрхэй байһаар. Гадна, шэнэ тогуудые бариха байһан аад, тэрэнээшье эхилэдүй.

Таряанажалай № 3 бригада (бригадирынь С. Эрдыниев) гүрэндэ нилээн ехэ таряа тушааха тусэбтэй. Теэд, тус бригадынхид энэ харюусалгата хүдэлмэридэ хүсэд бэлэдхэл хэгүй байха юм. Энэ бригада хушалтатай тогоо заһабарилаагүй байһан дээрэлээ таряа. таа саг соонь хатаажа үрьдэнгүй. Гүрэндэ тушаалгые һаатуулжа байна. Мүнөө нүхэр Эрдыниевэй бригалада аяар 300—500 центнер таряан сагаан талада хэбтэжэ байха юм.

—Таряа хуряалгада бэлэдхэлые юундэ таһалдуулаабта,—гэжэ бригадир Эрдыниевһээ асуухада:

—Би амаралтада байгааб, юушье мэдэнэгүйб,—гэжэ һэнгэргүйгөөр харюусадаг.

Энэ хоолздо аяар мүнөө хүрэтэр хуряалгын зарим простой машинануудба мүн комбайнуудхүдэлмэрилөөдүй байһаар. Теэд колхозой түрүүлэгшэ Санжиев, партийна организацийн секретарь Лодоев тэгшэд таряа хуряалга ба гүрэндэ тушаалгые таһалдуулжа байһан ябадалһаа тобшолод хэхын орондо, харин Баргажанай аймагай хүтэлбэрилэгшэдые хооһон үгөөрөө найдуулаад лэ һанаа амар һуужа байха юм.

Б. Дымбренов.

Ажалай эмхидхэл муугаар табигданхай

Ургаса хуряалгые эхилһээр хорёод хоногой үнгэрбэшье, Телятниково-Уринска сельсоведэй Кировэй нэрэмжэтэ колхоздо (Баргажан) өөдтэй хүдэлмэри хэгдээгүй байнаар. Эндэ таряа хадалгынь түсэб ороидоо хорёод процент дүүргэгдэнхэй. Тиихэлээр гүрэндэ таряа тушааха графигынь үдэр бүри таһалдуулагдана.

Энээнэй шалтагаан юуб гэхэдэ, тус колхоздо ажалай эмхидхэл муугаар табигданхай. Колхознигуудайнь аяар хорёод процент артелиин ажалда хабаадахын орондо, өөһэдынгөө үмсын малда үбһэ тэжээл бэлэдхэжэ байха юм. Хэтэрхэдээ зарим колхознигуудынь өөһэдынгөө усадьбаһаа гадна, мүн колхозой ниитын газарые сабшажа байдаг. Тэдэ колхознигууд үмсэдөө үбһэ зөөхэдөө колхозой бригаданнуудһаа мори унаа абажа, бүхэли үдэртөө хэрэглэдэг байха юм. Теэд, правлениин түрүүлэгшэ нүхэр Зверьков эдэ бүхые мэдэжэ байһан аад, хэмжээ абахын түлөө оролдоггүй, харин таряа хуряалга, гүрэндэ тушаалгые өөрөө бүтэхэдэ найдаад ябажа ябадаг.

А. Баргузинский.

Комбайнова түрүү агрегат

Селендумын МТС-эй комбайнер Д. Дугаржапов Калининай нэрэмжэтэ колхозой поли дээрэ хүдэлмэрилнэ. Тиин, үдэр бүри 13—15 гектар таряа хадажа, нормоёо үлүүлэн дүүргэнэ. Мүн энэ агрегадай трактористнуудБадмацыренов, Еранская гэгшэд тракторнуудаа һаадгүйгөөр ябуулжа, түрүү ажалай жэшээ харуулнад.

Иимэ эдэбхитэйгээр хүдэлмэрилдэг энэ отряд МТС соогоо мүнөө түрүүлжэ ябана.

Хуряалгын түрүүшүүл

Сталинай нэрэмжэтэ колхозой поли дээрэ хүдэлмэрилдэг Хэжэнгын МТС-эй комбайнер Буда Эрдынеев өөрынгөө амжалтые улам арбидхажа байна. Энэ хадаа самоходно комбайнаар үдэрэйнгөө нормые 400—500 процент хүрэтэр дүүргэна. Энэ комбайнсрай эршэтэ ажалай ашаар тус колхозойхид гүрэндэ таряа тушааха августовско графигаа болзорһоо урид, үлүүлэн дүүргээ.

Бэлэдхэлэй пунктда таряа зөөдэг колхознигууд П. Дугаров, Д. Задиев, Д. Жигмитов гэгшэд түрүү комбайнер Эрдынеевһээ үльгэр жэшээ абажа, ажалайнгаа бүтээсые нилээд дээшэлүүлбэ.

А. Жамбалдоржиев.

Урданай ба мүнөөнэй Галуута-Нуур

Сэлэнгэ мүрэнэй хойто эрьеые зубшаһан орьёл торьёл хадануудтэрээнэй арын уужам таланнуудой тайга. Хойто үндэрнүүдһээ эхи абаһан түргэн голнуудХүнэй нюдэнэй хараае булижа нэгэ захаараа тэнгэригэй ниилэһэн шэнгеэр харагдадаг олон зуун гектар дайдые эзэлһэн, загаһаар баян Галуута-Нуур. Хаанта засагай үедэ энэ баян тала гүнзэгы нойроор унтажа, хэмжээгүй ехэ баялигуудые олон мянгаад жэлдэ хадагалан байгаа. Энээниие хэншье шэнжэлдэггүй байгаа. Баяд, ноёд, ламанарта хэрэгтэйшье бэшэ байнаниинь лаблай.

Энэ эдлэгдээгүй байһан зэрлиг талада үмсын бутархай жэжэ ажалтай Сэлэнгын малшадһаа бэшэ, хүдэлмэришэд, загаһашад байгаагүй. Революциин урда тээ үмсын бутархай ажалшад урагша хойшоо нүүжэ, дасан дуганда мүргэжэ байдаг һэн.

Үшөө үнгэрһэн зуун жэлэй 90-дэхи оной үедэ ородой инженернүүд Сергеев ба Шнейцвит гэгшэд Байгал шадарай түмэр замые табиха газарые шэнжэлэн ябахадаа Галуута-Нуур шадар хүрин үнгэтэй шулуу нүүрһэ олоһон ба тэрээнэй үйлэдбэриин удхашанарые тодорхойлһон байгаа. Тиин тэдэнэрэй шэнжэлэлгые хаанта засаг хэрэглэнгүй орхиһон юм. «Хара изагууртан» гэгдэжэ байһан бурят арадые хаанта засаг этигэхэшьегүй, хэрэглэхэшьегүй байһыень мэдэнэбди.

* * *

Октябрьска социалистическэ революци хадаа баялигуудые дараад хэбтэлэн орон нютагуудые, тэрэ тоодо Галуута-Нуурай талые гүн, зэгы нойрһоонь һэреэгээ. Манай Бурят-Монголдо түргэнөөр хүгжэжэ байгаа промышленность ба транспорт хадаа түлишые хэмжээгүй ехээр эрижэ байһыень мэдэнэбди.

Коммунистическэ партийн, советскэ засагай ба арадуудай агуу ехэ вождь нүхэр Сталинай индустриализацилгын сэсэн мэргэн политикые бэелүүлжэ, нэгэдэхи сталинска табанжэлэй турша дотор манай Галуута-Нуурай шулуу нүүрһэнэй булашануудые шэнжэлэлгэ эхилэгдэһэн юм. «Востсибуголиин» геологуудай 1929 — 30 онуудта «Баян-Зүрхын» участогта үдэр һуниигүй газар үрэмдэһэн ба малтаһыень энэ шадарай колхознигууд мүнөөшье хүрэтэр мартаагүй. Тиин 1938 ондо энэ участок дээрэ элдэб барилга байгуулалтануудыг нүүрһэ малтан абалга харагдадаг болобо.

Мүн энэ үедэ шулуу нүүрһэнэй булашын элбэг баян участогуудсоогуур түмэр зам табигдажа эхилээ. Энэ хадаа малтагдаһан шулуу нүүрһые һаадгүйгөөр зөөн шэрэжэ, промышленность, транспортда хүргэхэ ябадалда таарамжатай эрхэ байдал олгобо. Иигэжэ Бурят-Монголой энергетикын база болохо — Галуута-Нуурай шахтануудыг 1949 ондо түрүүшынгээ нүүрһэ фабрика, заводуудта үгэжэ эхилһэн байна. Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнайшье үе соо, тэрээнһээшье хойшо ехэ ехэ барилгын хүдэлмэринүүд саг үргэлжэ ябуулагдаа.

Загастай нютагай үндэр хадануудай арада шахтёрнуудай культурна Городок урган гараба. Һургуули, больница, клуб, улаан булангууд болон ехэ ехэ корпусууды Галуута-Нуурай станци дээгүүр ябагшад харагдана байха. Өөрынгөө нютагай баялигай нэгэн —«хара алтанай» булашын абтажа байһанда, эндэ алдартай суутай зонуудай олон боложо байгаанда республикын ажалшад омогорхоно.

Хэдэн зуун метр холуур газар доогуур ороһон лаванууд соohоо электрическэ хүсөөр гаргагдажа байһан шулуу нүүрһэнэй урин дулаанай ольһые үбэлэй хүйтэнэй үедэ дулаасагшад һайн мэдэнэ. Мүн энэмнай манай республикын промышленностие, транспортые химда түлишөөр хангана бшуу. Шахтын хүндэ хүдэлмэринүүд түрүү техникээр зэбсэгжүүлэгдэнхэй. Шахтёрнуудта ажалай эрхэ байдал тон зохидоор таарулагдан байгуулагданхай.

Советскэ засаг, коммунистическэ парти ба шахтёрнуудай агуу ехэ хани нүхэр Сталин багшамнай горнягууд ба тэдэнэрэй ажабайдал тушаа саг үргэлжын анхарал оролдолго гаргана. Тэдэнэрэй ажабайдал хүхюу сэнгэлиг болонхой. Амарха, ажаллаха, эрдэм бэлигтэ һуралсаха эрхэнүүдээ шахтёрнуудбүрин түгэсөөр эдлэнэ.

Манай Галуута-Нуурай шахтёрнуудөөһэдынгөө һайндэрые ехэ ехэ амжалтатайгаар үгтаад, мүнөө улам эршэмтэйгээр ажаллажа байна.

Г. Шевчук.

„БУРЯТ-МОНГОЛОЙ ҮНЭН"
2. 1950 оной сентябриин 2.

1950—1951 ОНУУДАЙ ҺУРАЛСАЛАЙ ЖЭЛ

СССР-эй дээдэ һуралсалай Министр нүхэр С. В. Кафтановтай хөөрэлдөөнһөө

Абалгын экзаменуудай дүнгүүд дээрэһээ харахада, эрдэм шудалха ябадалаа үргэлжэлүүлхые хүсэнэн залуушуулай ойлгосын хэмжээн дээдэ зэргэдэ байна. Шэнээр абтагшадай тоодо— алтан ба мүнгэн медальнуудтайгаар дунда һургуулинуудые дүүргэнэн хэдэн мянган хүбүүд ба басагад бии.

Олон дээдэ пургуулинуудтахи сүлөө һуури бүхэндэнь хэдэн хүн мэдүүлгэ баряа. Университедүүдтэ орохые хүсэгшэд конкурсна ёһоор экзаменуудые бариба. М. В. Ломоносовой нэрэмжэтэ Московско гүрэнэй университедтэ 6.000 шахуу мэдүүлгэнүүд (энэнь нёдондоной кинһоо мянгаар үлүү) ороо. Тэдэнэй 2100 хүниинь студентнүүдэй зэргэдэ абтаа. Отличникуудһаа гадна, мүн үйлэдбэриин эрхим хүнүүд — фабрикануудай, заводуудай, барилгануудай, колхозуудай ба совхозуудай стахановецууд абтаһан студентнэрэй дунда олон. Техническэ, медицинскэ ба хүдөө ажахын вузнуудта орохо хүсэлэн залуушуулда мүн лэ ехэ байна.

Дээдэ һуралсалые саашадань хүгжөөхэ, вузнуудай материально-техническэ база бэхижүүлхэ тухайда советскэ гүрэн саг үргэлжэ анхарал оролдолго гаргана. Һүүлэй жэлнүүдтэ орон доторнай 350 дээдэ һургуулинууд һэльбэн һэргээгдэһэн ба шэнээр байгуулагдаһан байна.

1200 мянга шахуу студентнүүд ороной стационарна ба заочно дээдэ һургуулинуудта һуралсажа эхилбэ. Энэ хадаа хаанта Россин үедэхиһээ 10 дахин үлүү, тэрэшэлэн ямаршье капиталистическэ ороной студентнүүдэй тоотой жэшээлэшэгүй олон байна. Революциин урда тээхи Россин миил 16 городуудта дээдэ һургуулинууд бии байһан аад, харин мүнөө бүхы союзна республикануудай 265 пунктнүүдта дээдэ һургуулинууд эмхидхэгдэнхэй.

Һуралсалай энэ жэлдэ вузнуудай профессорнууд ба һургагшадай гол анхаралынь советскэ гэжэлтэдые бэлэдхэлгын шанаа саашадаа һайжаруулха ябадалаа наукын ба үйлэдбэриин хүдэрилэгшэдэй творческо хани хүсаае бэхижүүлгэдэ зорюулагдана. Языкознаниин асуудалнуудынүхэр И. В. Сталинай үгэһэн заринууд хадаа хэлэн түхай наукаашадань хүгжөөлгын ба бэшэг зааалые шэнэдхэн табигдаг тодорхой программа болоо. Мүн университедүүдтэхи ба педагогическа институдуудтахи хэлэ литературна шудалха, түүхын-литературна санаудта шэнэ программа зохидожо байна.

Стахановецуудай дүй дүршэлшудалалга ба согсололго нуудай бүхы һуралсалай, научно-жэлэлгын ба практическа хүрэмэридэнь шухала һуури эзэлнэ. Ёнотой. Гансахан Москвадаа Московско областьдохи промышленностиин ба транспортын үлүүтэй предприятинууд, колхозуудууд, МТС-үүд ба совхозуудынуудай профессорнууд һэ, шадһаа саг үргэлжэ научно-техническэ туһаламжа абадаг бай. Наука үйлэдбэри хоёрой хоорондын тон нигта холбоон, нарийн ажал-ябуулагшадай ба үйлэриин новаторнуудай шадамэргэжалэ, дүй дүршэлөө хадасан баяжуулха ябадал хүрарадай ажахын, культурын багшадаа үргалгада имагта ехэ үүрэг шанартай.

Һуралсалай шэнэ жэл совет арадай ажалай дэбжэлтын, бүдэлхэй дээрэ эб найрамдалайлөө шэн зоригто тэмсэлэй оронбайдалда эхилээ. Коммунизмаргуехэ идеянууд хадаа шилалтануудые туйлаха манай мые гыгүүлэн гэрэлтүүлнэ. Нарла шэнэ амжалтануудые туйлсталинска үедэ зохихо кинуудые бэлэдхэхэ тон хүндзорилго советскэ дээдэ һургулин, тэрэнэй профессорнуудшанарай үмэнэ табигданхай.

РСФСР-эй гэгээрэлэй Министр нүхэр И. А. Каировтай хөөрэлдөөнһөө

Һуралсалай шэнэ жэл эхилээ. Пионерскэ лагерьнуудта, түрэл хизааараараа походуудта ябажа амарһан пионернүүд ба һургуулилиинхид дахин партануудтаа һууба. Гансахан Российска федерациин пионерскэ лагерьнуудта 2,5 миллион шахуу үхибүүд амараа.

Эхин ба дунда һургуулинуудта 34 миллион үлүүтэй үхибүүд һуралсажа захалба. СССР хадаа һурагшадайнгаа тоогоор (һуралсалай ба хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин шанар тухай хэлэнгүйгөөр) дэлхэй дээрэ нэгэдэхи һуури эзэлдэгынь элитэ.

Советскэ правительство, большевистскэ парти, өөрөө нүхэр Сталин һургуулинуудые бэхижүүлхэ ба хүгжөөхэ хэрэгтэ үдэр бүри анхарал оролдолго табидаг, ургажа ябаа залуу үетэниие хүмүүжүүлхэ, эрдэмтэй болгохын тула шухала бүхы условинуудые хангадаг байна. Советскэ засагай жэлнүүдтэ 40 арад үндэһэтэндэ шэнэ бэшэг бии болгогдоо. Советскэ һургуулинуудтахи заалгын хүдэлмэри СССР-эй арадуудай 100 үлүүтэй хэлэн дээрэ ябуулагдана. Бүгэдэ-ниитын уялгата эхин һуралсал тухай сталинска хуулиин тунхаглагдаһанһаа хойшо 20 жэлэй ой энэ жэлдэ гүйсөө. Манай агууехэ Эхэ орон үргэлжэдөө үзэг бэшэг шудалһан орон болоо.

Һуралсалай шэнэ жэлдэнь һургуулинуудые бэлэдхэлгэ бүгэдэ арадай хэрэг болонхой. Һургуулинуудые эрхимээр бэлэдхэхын түлөө мүрысөөндэ тус тус харгалзагша предприятинуудһаа, колхозуудһаа гадна, городуудай, районуудай ба областьнуудай арад олониитэ мүн лэ хабаадаа. Арадай барилгын методээр 1000 шахуу шэнэ һургуулинууд, олон интернадууд баригдаһан байха юм.

Российска федерациин багшанарай ехэ арми шэнэ кадрнуудаар нэмээгдээ. Мүнөө жэлдэ педагогическа ба багшанарай институдуудые, педагогическа училищинуудые дүүргэһэн 65 мянга шахуу багшанар һургуулинуудта заахаяа ошобо. Имагтал манай орон дотор багшанарые тон ехэ анхарал, хүндэлэлөөр хүреэлдэг байна. Российска федерациин һургуулинуудай олон мянган багшанар оронойнгоо эрхим курортнуудта амарба, туристическэ походуудта ябгба. Олонхи педагогууд өөһэдынгөө амаралтые һурагшадтай хамтадаа пионерскэ лагерьнуудта үнгэргөө.

Багшанарта зорюулан, багшанарай шадабари мэргэжэл дээшлүүлхэ нэгэ һарын курснуудынай сагта хаа хаанагүй эмхидэнхэй.

Языкознаниин асуудалнуудтунхаглагдаһан, нүхэр И. В. Сталинай гениальна зохёолнууд хүрэлхи хэлэ заалгын үүргэ дэлүүлхэ хүсэтэ зэбсэгые ород хэлэнэй багшанарта ба литературуһургагшадта, арадай гэгээрлэгбүхы хүдэлмэрилэгшэдтэ олгоно.

Зорилго юуб гэхэдэ, языкознаниин асуудалнуудаар нүхэр И. В. Сталинай зохёолнуудые үргэлжэлхэхэ, грамматикын удхашаарые бүрин һэргээхэ, һургуулинуудород хэлэ заалгые һуларуулхаһурагшадай практическа дүй шэл ололгодо анхарал ехээр тавха, методическа литературые Н. Маррын «шабинарай» худалба хоротой заабаринуудһаа сэбэлэхэ, һурагшадай эрдэм мэдэлтүлөө багшанарай харюусалгашангадхаха шухала.

И. В. Павловай һургаалай шухала проблемэнүүд тушаа наукнуудай Академиин ба медицинскэ науканнуудай Академиин энэ жэлэй сесси дээрэ хэлсэлгын дүнгбагшанарай хүдэлмэридэ хэрэглэдэхэ ёнотой.

Һуралсалай шэнэ жэлдэнь һургуулинуудые бэлэдхэхэ хэрэг комсомольско организацинуудтуһа хүргөө. Һургуули тулаһургуулинуудтахи комсомольскоба пионерскэ организацинуудхүдэлмэриие улам һайжаруулжатухай комсомолой анхарал оролдолгонь бүхы һуралсалай жэлэдтурша соо һуларуулагдангүй бүлүүлэгдэхэ зэргэтэй.

Комсомолой ба багшанарайхамтын хүсэлэлгэ гаргажа, бүхы һуралсалай ба хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин шэнэ дэбжэлтэ түлөөха, заалгын шанар бүри ехээр дэшэлүүлхэ шухала. Һуралсалай хүдэлмэри хадаа һурагшадай эрдэм шудалалгые үдэр бүри шалгаха эмхидхэгдэхэ ёнотой. Түрүү багшанарай Бүхэроссийска зүблөөн харуулааб гэбэл, һуралсалай хүдэлмэриие нимээр эмхидхэн хадаа үндэр дээдэ успеваемостэй түлөө, хоёрдохи жэлээ һуулиин үсөөдхэхын түлөө тэмсэлдэ ёнотой удхашанартай байна.

Манай эрхилдэг бүхы һуралсалай хүдэлмэри арюун һайхан гэл уг зорилгодо—манай Эхэ ороной залуу үетэниие коммунистическэ ёһоор хүмүүжүүлхэ хэрэг зорюулагдаха ёнотой.

(ТАСС).

Залуушуул, ажалай резервнүүдэй һургуулинуудта һуража, мэргэжэлтэй хүдэлмэришэд бологты!

Манай залуу мэргэжэлтэд

Республикымнай промышленностин гигант болоһон «Ленинэй орден» Улан-Удын паровозо-вагонно заводто олон тоото һар уул һайхан байранууд бии. Тэдэнэрэй дунда олон илгарһан гоё һайхан хэдэн жэл байшаанда заводой залуу мэргэжэлтэдые бэлэдхэхэ ФЗО-гэй һургуули хүдэлмэрилнэ. Эндэ жэл хэдэн зуугаад эдир залуушуул паровоз ба вагон бүтээхэ уран дарган мэргэжэлнүүдые шудалан һурана, заводой хүдэлмэришэдэй һуралцаа жагсана.

Энэ һургуулиие дүүргэжэ гараа олон хүнүүд эрхим мэргэжэлтэй мастернууд, бригадирнууд боолоо. Тэдэнэй дунда стахановецууд, ударникууд олон. Тедэнэр залуу һанаадаа ФЗО-гэй һургуулида мэргэжэл олоод, үдэшын дунда һургуулинуудые дүүргэжэ, эрдэм мэргэжэлээ улам дээшэлүүлхэ арганай.

ФЗО-гэй һуртуули дүүргэһэн хоёр залуушуудай ажалые жэшээ болгожо хараебли. Шура Субботина — паровозный заводай слесариин басаган.

14 наһатайдаа, 1943 ондо түмэр замай училищи дүүргэһэн юм. Тэрэ сагһаа хойшо 7 жэл үнгэрбэ. Анханда гурбадахи разрядай токарь болон һуралсалаа дүүргээ һэн. Хэдэн жэл соо нэтэрүүгээр оролдоһоной, өөрынгөө мэргэжэлые ба ниитэ эрдэмээ дээшэлүүлһэнэй ашаар мүнөө паровозой детальнуудые болбосоруулха инструментальщица болоторoо ургаа.

Тиихэдэ, залуу хүбүүн Семен Михайлов ФЗО-гэй һургуули дүүргээд, мүн лэ заводай инструментальна цехтэ түмэршэ дархан болоо. Мүнөө тон орёо механизмтай пневматическа балтаар түмэр шэрээжэ байдаг.

Мүнөө нүхэр Михайлов өөрынгөө эрдэм мэргэжэлые дээшэлүүлхын түлөө үдэшын дунда һургуулиха оробо. ФЗО-гэй һургуули дүүргэһэн нимэ мэргэжэлтэй залуушуул манайда тон олон. Эдэнэр мүн лэ Субботина, Михайлов шэнгээр, шэн зоригтойгоор ажаллана, үсэд нэтэрүүгээр һуралсана.

И. Пассек.

Минии дурадхал

Манай һүүлэй сталинска табан жэл соо манай республика доторхи хөдөлмөрлөгдөһөн сэмбын фабрика, ялангуяа гансахан Сибирь ба Дальнай Востокто бэшэ, харин советскэ ниитэ доторoо суутай боложо байна. Улан-Удын сэмбэ хаа хаанагүй эльдэнэ. Иигэжэ республикайнай өөрынгөө баялигуудай нэмые дээрээ болбосоруулна.

Би сэмбын фабрикын дэргэдэ фабрично-заводской һуралсал һаяа дүүргэжэ гараад, сэмбэ нэхэлдэ хүсэтэ агрегат дээрэ ажаллажа байнаб. Мүнөө өөрынгөө мэргэжэлэй улам гүнзэгырүүлэн сэмбэ нэхэгшэдэй хоёр-станок дээрэ ажаллажа, үдэр бүриингөө даалгабариие хододоо үлүүлэн дүүргэнэб. Энэ хадаа минии һуража байхадаа шудалһан мэргэжэл дүршэлэй ба фабрикын мэргэжэлтэдэй саг үргэлжын туһаламжын аша болоно. Бидэнэрэй—сэмбэшэдэй үдэрнүүд хадаа охито ажалаар ба эдир залуугай сэнгүй зүгаагаар үнгэргэгдэнэ.

Нүхэд залуушууд, илангаяа басагадуудаа, сэмбэ нэхэлгын мэргэжэл шудалыт гэжэ өөрынгөө үеэтэн таанарта дурадханаб.

А. Сомова,
сэмбын фабрикын сэмбэ нэхэгшэ

1948 ондо № 12 ФЗО-гэй һургуули дүүргээд, Ленинэй орденто паровозо-вагонно заводто штукатурщигаар хүдэлмэрилжэ эхилһэн В. Романов ажалай эрдэмэй ашаатай туйлана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нүхэр Романов ажалжажа байна.

Е. Кондратьевай фото.

Манай республикын промышленностин ба транспортын томо томо предприятинуудай дэргэдэхи фабрично-заводской училищинуудта ба һургуулинуудта залуушуулые абалга сентябриин 1-һээ октябриин 1 хүрэтэр явуулалгажа байна. Мүнөө эндэ ФЗО, ЖУ ба РУ дүүргэжэ, олноо мэргэжэлнүүдые абанай залуу хүдэлмэришэдэй бэшэгүүд, гэдэнэрэй ажал тухай статьянууд толилогдобо.

Заводуудай ба фабрикануудта ажаллаха үнэлэг мэргэжэлтэй залуу кадрнуудые бэлэдхэхэ хэрэгтэ туһалалсан, республикын городуудай ба хүдөө нютагуудай комсомольско, профсоюзна организацинууд эдир залуушуулые ажалай резервнүүдэй һургуулинуудта элсүүлхэ ябадалда туһалха зэргэтэй.

Дархан хүбүүн Данзанов

Данзан үбгэжөөл ямаршье һургуулида һураа бэшэ, харин өөрынгөө үбгэ эсэгын ут залгажа, тэрээндэ заалган хара оролдолгын хүсөөр модо «молхиһоор», харуул «хабирһаар» дархан болоо һэн. Тиин хэдэн арбаад жэл соо улам ехээр оролдоһоной ашаар юрын бэшэ, харин модо дархалалгаар уран нарин дархан болоһон юм.

Эхэ, эсэгэ гээшэ өөрынгөө үри бэлэ ходоол һайн һайханиие хүсэхэ, зөөлөн үзэнгүй, жаргажа ябахыень, ажал хүдэлмэридэ оролдосотой, шадабритай хүнүүд болохыень хүсэдэг байна. Данзан үбгэжөөлшье өөрынгөө ганса хүбүүнэй һургуулида һуража байхадаа канижулда ерэхэдэнь:

—Хүбүүн, ши багахануд стул дархалалса. Дархан хүн түрэдэг бэшэ, дархалжа һурадаг юм. Гоё һайханаар ханза, хайрсаг, стул, стол дархалха гээшэ баһал ажабайдалай аргагүй шухала зүйлнүүдэй нэгэн юм,—гэжэ заатша һэн. Тэрээниень Андрей Данзанов мүнөөшье хүрэтэр мартаагүй.

Андрей Данзанович Данзанов хадаа Дэгээлэй хадын һаншаг дэрлэһэн Шара-Азарга нютагта, түргэн үнэтэй Зэдэ голой эрьедэ 16 наһа хүрэтэрөө аба өжыныгөө энхэрэл, советскэ һургуулиин хүмүүжэл доро «гараа ганзагада» хүргөө һэн. Һургуулида һуража байхадаа Андрейн дарклһан багахан модон самолёдууд, жэжэхэн нааданхайнууд һонирхолтой байдаг һэн. Багахан һүхэ, хюрөө, хутага гэхэ мэтын дарханай зэмсэгүүд Данзановта мүн лэ гуурһан, карандаш шэнгээр харагдадаг болоо бэлэй.

ФЗО-гэй һургуулинууд тухай Андрей Данзанов радио дамжуулгаһаашье шагнадаг, газетэнүүд дээрэһэшье уншадаг, аба өжыдэ хөөрэжэ үгэдэг байгаа. Нэгэтэ, 1947 оной намар Енгорбойн сомонһоо эдир залуушуулые ФЗО-гэй һургуулида таталга эхилһэн тухай дуулдаба. Энэ һургуулида ошохо хүсэлтэй байһан тухайдаа эжы абадаа хөөрэхэдэнь:

—Газар үзэжэ, эрдэмдэ һуража ябахадашни болохо. Бидэшье шадал зэргэ соогоо хамһалсахабди. Һурахал ёлотойш,—гээд абань зүбшөөбэ. Тиигэжэ, Андрей Данзанов 1947 онде Улан-Удэ городой 14-дэхи ФЗУ-да ерэбэ.

Гоё һайханаар шөмэглэн гоёоһон хамтын байра, столово. Сэбэр зохид унтари, нэгэ хүн шэнги адлиханаар хубсадха хубсаһа хунар. Һуралсалай номууд, элдэб гоё зэр зэмсэгүүд... Электрическэ хүсөөр ажаллаг станок түхеэрэлтэнүүдтэй һуралсалай классууд бүхы ерэгшэдые тарэ тоодо Андрей Данзановые угтаба. Эндэ урин зохид зантай багшанар—мастернуд, группын хүтэлбэрилэгшэд ерэгшэдые һургуулиин ажабайдалтай хэдэн удэр соо танилсуулба. Тэрээнэй һүүлээр, оролдолгото һуралсал эхилбэ. 6 наһа холо гэбэшье, оройдоошье мэдэгдэнгүй үнгэрбэ.

Хамаг юумэндэ обтой, оролдостой хүбүүд басагад эндэ һуралсалай һайн амжалта туйлаба. Андрей Данзанов гурбадахи разрядай модошо дархан болобо.

—ФЗУ-да гансахан лэ мэргэжэл шудалдаг бэшэ, мүн эрдэмэйнгээ хэмжээе дээшэлүүлдэг байгаабди. СССР-ёй түүхэ, ород хэлэ эндэ һайнаар шудалаа һэмди гэжэ Данзанов хөөрэнэ.

—Һуралсал дүүргэжэ, эндэ олоһон теоретическэ эрдэм мэргэжэлээ ажал дээрэ хэрэглэхэ саг ерэбэ. ФЗУ-е хамтадаа дүүргэһэн залуу дархашуулай бригада Улан-Удэ городой «Бурмонголстрой» трестдэ эльгээгдэбэ. Энэ бригадын гэшүүдэй дунда шадамар бэрхэ дархан хүбүүн Андрей Данзанов оролсоо. Тэрэ сагһаа хойшо 2 жэл боложо байна. Энэ залуу хүбүүн стахановска ажалаараа трестын дархашуулай дунда алдартай болонхой. Андрей Данзанов һараһаа һарада, үдэрлөө үдэртэ хоёр дарханай хэхэ ажалые гансаараа бүтээдэг юм.

Мүнөө шэнэ гэрнүүдэй доторхи ба газаахиие гоёолго, сонхын рама, үүдэ һуулгалга гэхэ мэтын нарин дарханай ажалые нүхэр Данзанов бүтөэнэ.

—Би эб найрамдалай стахановска бахтада жагсаад, ходоодоо хөөргурбан даалгабари дүүргэнэб,—гэжэ тэрэ хөөрэнэ.

Мүнөө энэ нүхэр эрдэмээ дээшэлүүлхын түлөө залуушуулай үдэшын һургуулида һуралсадаг, уран һайханай номуудые ба мэргэжэлээ дээшэлүүлхэ талаар номуудые уншадаг, түрүүшүүлэй дүй дүршэлые шудалдаг байна.

Иигэжэ залуу бурят хүбүүн ФЗУ дүүргэжэ, нарин дархан болоод, барилгын харюусалгата участогта ажаллажа байна.

Ж. Жамбуев.

Хүсэлни бэелүүлэгдээ

Өөрынгөө дураар һургуулиие шэлэн орохо ба эрдэм мэргэжэлые шэлэн шудалха арга манай советскэ ороной эдир залуушуулда олгогдонхой. Би бага наһанһаа хойшо түмэршэ дархан болохо, шэрэм булад шэрээжэ, хяһа хөөргэ хүүюулжэ байха хүсэлтэй ябагша һэм.

Тиин Зүүн-Сибириин тол мүрэнэй пароходствын Сэлэнгын участогай дэргэдэхи фабрично-заводской училищиин түмэршэ дархашуулые бэлэдхэхэ отделенидэ һуража гараа һэм. Мүн энэ училищида судным механигуудые, радистнуудые, электротехникуудые, слесарьнууд ые болон бусад нарин мэргэжэлтэдые бэлэдхэдэг байна. Эндэ бидэнэр сталинска саг үргэлжын анхарал оролдолгоор хүреэлэгдэн һуража, мэргэжэл шудалаабди.

Һуралсалаа дүүргээд, түмэршэ дарханаар хүдэлмэрилхэдэмни намда дайралдадаг бэрхэшээлнүүд бэлэхэнээр дабагдадаг байгаа. Ушарань хадаа ФЗУ-да байхадаа түмэр дархалалгые һайнаар заалгадаг, өөһэдөө дархалдаг байгаабди.

Манай судно-заһабарилгын заводой дээдэ мэргэжэлтэй түрүү мастернүүд, дархашууд бидэндэ туһална. Тэдэнэрэй заабаряар, тэдэнэрэй дүй дүршэлөөр ажаллаад байхадаа би өөрынгөө мэргэжэлые улам дээшэлүүлнэб. Ажалай бүтээсэ дээрэ һайн амжалганууд ые түйланаб.

Энэ зунай үе соо түмэр дархалалга дээрэ ажаллаха зуураа, бүришье һайн амжалта туйлааб. Июль ба август һарануудай даалгабариие 200 процент дүүргээб. Ажалай бүтээсые дээшэлүүлһэнэй ашаар һара бүридэ 1000 гаран түхэриг салин хүлһэ абанаб.

Нүхэд залуушууд, РУ-дэ ФЗО-гэй һургуулинуудта орожо, эрхим мэргэжэл ологты!

Виктор Солуянов,
судно-заһабарилгын заводой түмэршэ дархан.

Түрүүшымни алхам

16 наһа хүрэжэ ябахадаа мяха-консервын комбинадай дэргэдэхи ФЗО-гэй һургуули дүүргэжэ, советскэ засагай, коммунистическэ партиин анхарал оролдолгоор олоһон мэргэжэлээ харуулха ажалай үргэн замда гарабаб. Намайе хүмүүжүүлхын, мэргэжэлтэй болгохын түлөө үдэр һүнигүй оролдоһон ФЗО-гэй хүтэлбэрилэгшэд, мастернууд болон хүмүүжүүлэгшэдтэ үнэн зүрхэнэй баясхалан хүргэнэб.

Эдир залуу наһанай зол жаргалта байдал соо олон зуун үетэн нүхэдтэеэ хамта эрдэм мэргэжэлдэ һуралсахаһаа ехэ жаргал хаана байхаб! Тиин эндэ олоһон мэргэжэлээ бодото ажал дээрэ хэрэглэн үнэн сэхэр хүдэлмэрилнэб. Би мүнөө комбинадай мяха болбосоруулгын цехтэ ажаллажа байнаб.

Бодото ажал дээрэ ойрзуурхан саг соо хүдэлмэрилжэ байгаашье һаа, нара бүридэ даалгабарияа 105—110 процент дүүргэдэг болооб. Манай комбинадта үдэртөө 3—5 нормонуудые дүүргэдэг хүнүүд олон. Тиин би тэдэнэрэй дүй дүршэлые шудалжа, тэдэнэр шэнгээр ажалладаг болохые ороднонб.

Нүхэд залуушууд, һургуули шэлэн ошоходоо РУ-дэ ба ФЗО-гэй һургуулинуудые мартажа болохогүй. Эндэ ажалай эрхим мэргэжэлые олохо байнат.

Клим Алексеев—Улан-Удын мяха-консервын комбинадай залуу хүдэлмэришэн.

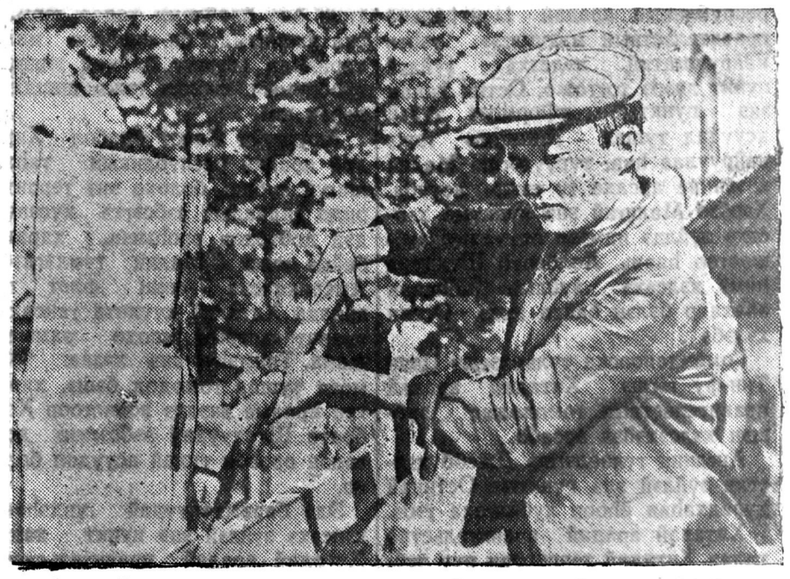

Ленинэй орденто паровозо-вагонно заводой коллективэй дунда ФЗО һургуули дүүргэгшэд үндэр бүтээсэтэ ажалаараа суурхана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: № 12 ФЗО һургуули 1949 онде дүүргэһэн модошо дархан Жанчип Дамбаев ажаллажа байна.

Е. Кондратьевай фото.

АГУУЕХЭ ОРОД АРАДАЙ ТУҺАЛАМЖЫН АШААР

Агууехэ Октябрьска революциин илалта болбол бүхы национальностнуудта политическэ сүлөө ба тэгшэ эрхэ хангаа. Бурят-Монгол арад өөрынгөө түүхын бүхы үе соо эгээл түрүүшынхеэ советскэ социалистическэ гүрэнэй составта гүрэнэйнгөө бэеэ даанхай байдал ба национальна сүлөөтэй ажаһууха эрхэ олоһон юм.

Нүхэр Сталинай үүсхэлээр түрүүн РСФСР-эй ба Дальне-Восточно республикын составта Бурят-Монголой автономно областьнуд, хожомынь Бурят-Монголой Советскэ Социалистическэ Республика байгуулагдаһан байна.

Тиигэжэ агууехэ Октябрьска революциин илалта хадаа Российска Федерациин ба агууехэ советскэ арадуудай зол жаргалта бүдэ дотор сүлөөтэй ба тэгшэ эрхэтэй ажаһууха байдал бурят-монгол арадта хангаһан байна. Автономно республикые бии болгоһон ябадал хадаа арадуудай өмөрондохи тэгшэ эрхэ, хани барисаа тогтоохо, национальна ниислэлтые усадхаха тушаа советскэ засагай ба коммунистическэ партиин политикые бодото дээрэнь бэелүүлгэ мүн гээшэ гэжэ бурят-монгол арад тон ехэ һайншаалтайгаар угтаһан байна.

Эдгөөр, бурят-монгол арад болбол ород арадай ба советскэ гүрэнэй туһаламжагүйгөөр, өөртөө олгогдоһон национальна сүлөөтэй хүргэлтын үргэн ехэ эрхые гүйсэд дүүрэнөөр ашаглаха арга боломжогүй байгаа.

Национальностнуудай тэгшэ бэшэ байдалые усадхахын, гээгдэнги арадуудые түрүүшүүлэй зэргэдэ гаргахын, арадуудай хоорондохи эбдэршэгүй хани барисаае ба бээ бэедээ этигэхэ ябадалые байгуулхын тулада, ажахын ба культурна байгуулалгын нилээд удаан саг национальна республикануудта хэрэгтэй байгаа. Энэ зорилгые имагтал социалистическэ байгуулалтын база дээрэ бэелүүлжэ болохо байһан юм. Ороноо индустриализацилгын ба хүдөө ажахые коллективизацилгын большевистскэ политика хадаа ородбэшэ национальностиин арадуудай гээгдэнги байдалые усадхаха асуудалые бодото дээрэнь шиидхэһэн байха юм.

Энэ үе соо бурят-монгол арадуудай ажахы ба культурые оронойнгоо түрүү центральна областьнуудай зэргэдэ хүргэхын түлөө агууехэ ород арадай үзүүлһэн угаа ехэ туһаламжань эндэ иланганяа эли тодоор гараһан байна.

Советскэ гүрэн болбол Бурят-Монголой республикын ажахын ба культурын хүргэлтэдэ тон ехэ мүнгэ зөөри табиһан байна. Бурят-Монголой ехэ ехэ предприятинууд бии болгогдоо: паровозо-вагонно завод, механизированнэ шэлэй завод, Гусино-Озерско рудоуправлени, «Бурмонголлес» трестын предприятинууд, загаһанай заводууд гэхэ мэтэ. 1949 ондо гаргагдаһан промышленна продукциин хэмжээе 1923 онойхитой сасуулбал 102 дахин ургаһан байна.

Бурят-Монголой арад өөрын энергетическэ база байгуулаа. Имагтал сталинска табан жэлнүүдэй турша соо республика доторнай электроэнерги үйлэдбэрилэн гаргалга 115 дахин дээшэлээ, баһа 1949 ондо дайнай урда тээхи 1940 ондо гаргагдаһанһаа хоёр дахин шахуу ехэ электроэнерги үйлэдбэрилэн гаргагдаһан байна.

Бурят-Монгол хадаа хаанта Россин гээгдэнги хизаарһаа индустриально-аграрна социалистическэ республика болоһон, өөрынгөө экономическа ба культурна хүргэлтын талаар Советскэ Союзай түрүү областьнуудай хэмжээндэ хүрэһэн байха юм. Энэ хадаа большевистскэ партиин сэсэн мэргэн национальна политикын бэелүүлэгдэһэнэй ба өөрынгөө дүү бурят-монгол арадта агууехэ ород арадай үзүүлһэн бодото туһаламжын аша үрэ мүн.

Бурят-Монголой экономико ба политикын дэбжэлтэдэ ород арадай үзүүлһэн туһаламжын ямар ехэ байһыень Улан-Удын паровозо-вагонно заводой барилгын жэшээ дээрэ эли тодоор харанабди. Бурят-Монголой хэдэн мянгаад ажалшад заводой барилгада эдэбхитэйгээр хабаадаа. Тэдэнэр заводой барилгада оронойнгоо центральна областьнуудһаа ерэһэн мэргэжэлтэй хүдэлмэришэдэй хүтэлбэри доро ажаллажа, социалистическэ ажалай жэшээ харуулаа. Комсомолой ЦК-гэй путёвкоор Москваһаа, Ленинградһаа, Донбасснаа, Харьковһаа, Горькийһоо ба Россин промышленна бусад центрнүүдһээ хэдэн зуугаад ба мянгаад залуу хүдэлмэришэд-комсомолецууд тус заводой барилгада эльгээгдэһэн юм. Тэдэнэр хадаа заводто ажалай ударничество ба стахановска методүүдые эмхидхэгшэд байгаа. Заводые мүнөө үеын шэнэ техникээр зэбсэгжүүлхэ хэрэгтэ центральна областьнуудай хэдэн олон городууд эдэбхитэйгээр туһалаа. Тиигэжэ ород арадай туһаламжын ашаар Бурят-Монголой ажалшад тон богонихон болзор соо оронойнгоо Зүүн зүгтэ транспортна машинно-байгуулалтын угаа ехэ завод бодхоожо шадаһан юм.

Агууехэ ород арад хадаа Бурят-Монголой хүдөө ажахые социалистическээр шэнэдхэн хубилгаха хэрэгтэ, колхозуудые ба совхозуудые эмхидхэхэ хэрэгтэ тон ехэ туһаламжа үзүүлээ.

Хүдөө ажахые үргэнөөр механизацилга, колхозуудые электрификацилга, колхозно үйлэдбэридэ советскэ агрономическа наукын туйлалтануудые нэбтэрүүлгэ, таряанажалай структурые һайжаруулга, шэнэ үүлтэрэй малнуудые үсхэбэрилгэ, техническэ культурануудые тарилга, малажалай продуктнуудые болбосоруулха предприятинуудые байгуулга, ирригационно-мелиоративна барилганууды бодхоолго—эдэ бүгэдэ хадаа манай республикын хүдөө ажахые үндэнөөрнь хубилгаа.

Манай республикада Ленинэй городой 100 эрхим хүдэлмэришэд—«хорин табан мянгашуулнуудаар» эльгээгдэһэн байна. Ленинградай хүдэлмэришэд бурят-монгол арадай колхозно байгуулалтадань айхабтар ехэ туһа хүргөө. «Хорин табан мянгашуул» колхозуудые эмхидхэгшэд байжа, кулагуудта эсэргүү тэмсэл эмхидхэлгэдэ, большевистскэ партиие тойруулан үгытэйшүүл ба дунда шадалтаниие жагсаалгада тон ехэ үүргэ дүүргээ. «Хорин табан мянгашуул» хадаа «Амжалтануудһаа толгой эрьелгэ», «Нүхэд колхознигуудта харюу» гэһэн нүхэр Сталинай түүхэтэ зохёолнуудые арад зондо ойлгуулжа, колхозно байгуулалтада гараһан хазагайруулгануудые ажахаа ябадалда тон ехээр туһалжа, энээгээрээ колхозно байгуулалтые һандарган бутаргахые хүсэһэн ангиин дайсанай һэдэлгые таһалдуулхадань бурят-монголой арадта туһалаа.

1932 ондо манай ороной столица Москва Бурят-Монголые шефтээ абаһан юм. Тиигэжэ 1933 оной февральда манай республикада Московско Советэй делегаци ерээ һэн. Делегациин гэшүүд предприятинууд ба колхозуудаар ябажа, заводууд ба колхозуудай хүдэлмэридэ байһан дутуунуудые элирүүлэн, тэрэ дутуунуудые усадхаха талаар практическа зүбшөөлнүүдые үгэһэн ба сталинска хоёрдохи табанжэлэй түсэбые болзорһоонь урид бэелүүлхын түлөө московско хүдэлмэришэдэй тэмсэлэй дүй дүршэлые ойлгуулһан юм.

Мүн Московско Совет болбол манай республикада һайн мэргэжэлтэй хэдэн олон врачнуудые, инженернүүдые, багшанарые, научна хүдэлмэрилэгшэдые эльгээһэн ба өөрынгөө бюджедһээ культурно-ажаһуудалай эмхи зургаануудай барилгада нэгэ миллион түхэриг мүнгэ гаргажа үгэһэн байна.

Бурят-Монголые Москвагай шефтээ абаһан ябадалые манай республикын ажалшад тон ехэ дэбжэлтэтэйгээр угтаа. Тэдэнэр социалистическэ байгуулалтын темпые хурдадхаха тушаа уялгануудые абаһан байха юм.

Мэргэжэлтэд-москвичнууд городой коммунальна ажахые шэнэдхэн байгуулхадань Улан-Удын Горсоведтэ туһалаа. Автобусууд, пожарна машинануд, полиграфическа ба медицинскэ техеэрэлгэнүүд бэлэг болгон угтаһан юм.

Москвагай ажалшадай ахадуугэй туһаламжа хадаа Бурят-Монголой экономическа ба культурна

(Үргэлжэлэлынь 4-дэхи нюурта)

ООН-эй генеральна секретарьта ба ООН-эй Аюулгүйн Советэй түрүүлэгшэдэ ВЦСПС телеграмма эльгээбэ

Греческэ арадай эрхим хүнүүдые үхэлэй аюулда хүргэлэн греческэ засагаархидай дура зоргоороо аашалжа байһантай дашарамдуулан, ВЦСПС Нэгэдэмэл Нацануудай Организациин генеральна секретарьта ба Аюулгүйн Советэй түрүүлэгшэдэ августын 29-дэ иимэ телеграмма ябуулаа гэбэл:

«НЬЮ-ЙОРК, Лейк Саксесс.

ООН-эй генеральна секретарь г-н Трюгве Лидэ ба Аюулгүйн Советэй г-н түрүүлэгшэдэ.

Саазалагдан алагдахаар сүүдлэгдэһэн греческэ демократуудай эхэнүүд, һамгад ба үхибүүд өөһэдынгөө түрөлхиин ба дүтын хүнүүдэй ами наһые абарха гуйлтатайгаар советскэ правительствые толгойлогшо И. В. Сталинда һаяхан хандаба. 2877 патриодуул алагдахаар сүүдлэгдээ, тэдэнэй гансахан гэмынь юуб гэхэдэ, тэдэнэр реакцида эсэргүү бэеэ даанхай, демократическа сүлөөтэ Грециин түлөө төмсөһэн байгаа.

Мүнөө үедэ афинска сэрэгэй трибуналаар сүүдлэгдэжэ байгаа греческэ профсоюзна 118 ажалябуулагшадай бэшэг советскэ профсоюзуудай нэрэ дээрэ абтаба. Хүдөлмэришэн ангиин интересүүдэй түлөө эрэлхэг зоригто тэмсэлээрээ аралай дунда алдаршаһан греческэ профсоюзуудай ажалябуулагшадые антидемократическа № 509 хуулиин үндэһэ һуури дээрэ гэмнэһэн байна. Энэ хуулиие ашаглан, греческэ засагаархид сүүдлэгдэгшэд тушаа хэлээлтын эгөөн хүшэр шэрүүн хэмжээнүүдые хэрэглэхэ гэжэ хараална.

Политическэ хэрэгээр түрмэдэ хаагдаад уушханай ханяадаар үбшэлһэн греческэ хүнүүдэй эхэнүүд, һамгад ба эгэшэдүүнэрэй мэдээсэһэнэй ёһоор, афинска засагаархид хүн ёһоной бүхы принципүүдые эбдэн, эдэ хүнүүдые Дундада далайн хооһон хубхай аралнуудта сүлэжэ, тэдэниие зоболонто үхэлдэ ябуулха гэжэ хараална.

Греческэ 12 эхэнүүдэй бэшэгынь таанарта тэрэшэлэн мэдөөтэй бээ. Тэдэ эхэнүүдэй хубүүдынь гитлеровскэ булимтарагшадтай эрэлхэг зоригтойгоор тэмсэһэн ба 1950 оной августын 10-да сэрэгэй тусхай трибуналаар саазалагдан алагдахаар сүүдлэгдэһэн байгаа.

Греческэ демокрадуул тушаа афинска засагаархидай террор зогсоогдоногүй, харин греческэ патриодуудые саг үргэлжэ хюдажа байна гэжэ эдэ бүхы баримтануул гэршэлнэ.

Профсоюзуудта эмхидэһэн СССР-эй ажалшадай нэрэһээ профессиональна союзуудай Бүхэсоюзна Центральна Совет болбол арадай эрхим хүнүүдые, Грециин бодото патриодуудые үхэлэй аюулда хүргэһэн греческэ засагаархидай бузар муухайгаар дура зоргоороо аашалха ябадалдань эсэргүү зэбүүрхөлэй ба протестын голосоо үргэнэ. ООН-эй Устав ба хүнүүдэй эрхэ тухай декларации хадаа гэмгүй аад сүүдлэгдэһэн хүнүүдэй ами наһые абархын тула бүхы хэмжээнүүдые абахыетнай ООН-эй генеральна секретарь г-н Таниие ба Аюулгүйн Советэй түрүүлэгшэ г-н Таниие уялгална.

Аюулгүйн Совет хадаа хүнөй эрхэнүүдые хамгаалхаар уряалагдаһан уласхоорондын органай бүрин эрхэнүүдые дүүрэнээр ашаглаха ба политическэ хэрэгээр түрмэдэ хаагдаһан хүнүүдые олоорнь саазалан алаха ябадалые ба террорые зогсоохын тула эриг хэмжөөнүүдые абаха байха гэжэ профессиональна союзуудай Бүхэсоюзна Центральна Совет тоолоно.

ВЦСПС-эй түрүүлэгшэ
В. Кузнецов.

1950 оной августын 29».

Аюулгүйн Советэй августын 29-нэй заседани

НЬЮ-ЙОРК, августын 29. (ТАСС). Корейскэ асуудал ба Формозодо зэбсэгээр добтолон орожо, Хитадта США-гэй агресси хэһэн тушаа Хитадай арадай правительствын протест—эдэ хоёр асуудал Аюулгүйн Советэй мүнөөдэр болоһон заседаниин хэлсэхэ зүйлдэ табигдаба. Хоёрдохи асуудалда хамаатай документнүүд гэбэл: Хитадай арадай республикын гадаадын хэрэгүүдэй министр Чжоу Энь-лайн августын 24-эй послани ба ООН-дохи США-гэй түлөөлэгшын августын 25-най бэшэг болоно.

Аюулгүйн Советэй түрүүлэгшэ, Советскэ Союзай түлөөлэгшэ Я. А. Малик даб дээрэ хэлсэхэ зүйл соносхобо, тэрэнэй һүүлээр, Холбоото Штадуудай түлөөлэгшэ Остин энэ хэлсэхэ зүйлые Аюулгүйн Советэй голосовалхын урда тээ үгэ хэлэхэ зүбшөөл үгэхые гуйба.

«Хитадай территори руу Америкын Холбоото Штадуудай правительствын зэбсэгээр добтолон оролго тушаа ба Нэгэдэмэл Нацануудай Организациин Уставые эбдэлгэ тушаа Хитадай арадай республикын арадай Центральна правительствын мэдүүлгэ» гэһэн найруулгатай хэлсэхэ зүйлэй пункт дээрэ тогтожо, Остин хадаа энэ пунктые «Формоза тухай асуудал тушаа гомодол» гэжэ найруулаа һаа, түрүүлэгшэ Малик энээниие арсаха гү гэжэ асууба. Хэрбээ Малигай энэ пунктые хэлсэхэ зүйлдэ иимээр оруулхые зүбшөөгөө һаань, Холбоото Штадууд иимэ хэлсэхэ зүйлые һайшаан абахаар бэлэн байна гэжэ Остин хэлэбэ.

Гоминдановска түлөөлэгшэ Цзян Тин-фу гэгшэ Хитадай арадай правительствын гомодолые зүбшөн хэлсэхэһээ арсаба.

Англиин түлөөлэгшэ Джебб хэлсэхэ зүйлэй энэ гүнктые Остинай дурадхаһан ёһоор хубилгаха гэбэ.

Хитадай арадай правительство хадаа Хитадай территори руу зэбсэгээр добтолон ороо гэжэ Холбоото Штадуудые өөрынгөө послани соо сэхэ гэмнэһэн ба Формоза гэжэ Холбоото Штадуудай нэрэлжэ үргэлжэлһөөр байгаа Тайван араалһаа зэбсэгтэ хүсэнүүдээ Холбоото Штадуудай гаргажа абаашахын тула хэмжээнүүдые абаха тухай Аюулгүйн Советые гүйһан байна гэжэ Советскэ Союзай түлөөлэгшэ Я. А. Малик хэлэбэ. ООН-эй Устав хадаа ямар нэгэн ороной политическэ бэеэ даанхай байдалда ба территориальна бүрин бүтэн байдалда эсэргүүгээр хүсэ хэрэглэхэһээ ба хүсэ хэрэглэхэ заналтаһаа ООН-эй гэшүүдэй бэеэ барихые эринэ. Холбоото Штадууд өөрынгөө уһан-сэрэгэй хүсэнүүдээр Тайваниие эзэмдэжэ, Уставай энэ заабариие эбдээ гэжэ Хитадай арадай правительствын телеграмма соо заагдана. Тиимэһээ Аюулгүйн Совет энэ гэмнэлгые хаража үзэхэ ёһотой гэжэ Малик мэдүүлбэ.

Тайван болбол дайнай үедэ ба дайнай хойто тээ абтаһан шиидхэбэринүүдэй ёһоор Хитадай таһаршагүй хубинь байһан түладаа Хитадта бусаан үгтэһэн байгаа, тиин энэ проблемэ хадаа германска фашизмда ба японско милитаризмда эсэргүү дайнай юрэнхы проблемын хубинь гэжэ шиидхэгдэһэн юм.

Аюулгүйн Совет болбол Хитадай арадай республикын таһаршагүй хубинь болохо энэ территоридо гадаадын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй добтолон ороһыень хаража байна гэжэ Малик тэмдэглэбэ. Американска 7-дохи флот түс аралда Хитадай хуулита гансахан правительствын ошохо замыень хаана. Тиимэһээ энэ хадаа Формоза тушаа гомодол бэшэ, харин түс аралые эзэлхэ зорилгоор Холбоото Штадуудай зэбсэгээр добтолон ороһон тухай асуудал болоно.

Эдэ баримтануудай үндэһөөр, хэлсэхэ зүйлэй энэ пункт хадаа Хитадай арадай правительствын табиһан ёһоор найруулагдаха ёһотой гэжэ Советскэ Союзай делегаци тоолоно гээд Малик түгэсхэлдөө хэлэбэ.

Тэрэнэй һүүлээр үгэ хэлэһэн Индиин түлөөлэгшэ Рау гэгшэ даб дээрэ хэлсэхэ 2-дохи пунктын найруулгые «Формозодо зэбсэгээр добтолон оролго тушаа гомодол» гэһэн үгэнүүдээр һэлгэхэ гэжэ дурадхаба.

США-гэй түлөөлэгшэ Остин Рау гэгшын дурадхалые зүбшөөгөө.

Индиин дурадхалые абахын түлөө Англиин, Холбоото Штадуудай, Индиин, Норвегиин, Франциин ба Эквадорой түлөөлэгшэд голосовалба.

Даб дээрэ хэлсэхэ зүйлдэ заагдаһан ёһоор энэ пунктые үлээхын түлөө нэгэ голос—Советскэ Союзай түлөөлэгшын голос үгтэбэ.

Аюулгүйн Совет Чжоу Энь-лайһаа телеграмма абаа гэжэ түрүүлэгшэ Я. А. Малик соносхоо, тэрээн соонь, Хитадай гражданска хүн зондо американска самолёдуудай добтолһон тухай хэлэгдэнэ. Эдэ гэмнэлгэнүүдтэ харюу үгэһэн Холбоото Штадуудай послани тэрэшэлэн абтаба. Малик Хитадай арадай правительствын энэ гомодолые хэлсэхэ зүйлдэ оруулхые дурадхаба.

Аюулгүйн Совет хадаа «Тайван (Формоза) аралда зэбсэгээр добтолон оролго тушаа гомодол» гэһэн хэлсэхэ зүйлэй пунктые Советэй хэлсэхэ үедэнь өөрынгөө түлөөлэгшэдые эльгээхэ гэжэ Хитадай арадай правительствые уриха ябадалые дары һайшааха ёһотой гэжэ СССР-эй түлөөлэгшэ Малик дурадхаба.

Остин энэ дурадхалынь сагһаа урид хэгдээ гэжэ хэлэбэ.

Түрүүлэгшын тогтоолые Советэй дэмжэхэ тухай асуудалые голосованида табижа шиидхэхые Советэй гэшүүдтэ Малик дурадхаба. 5 түлөөлэгшэд—Холбоото Штадууд, Гоминдан, Куба, Норвеги ба Эквадор буруушаажа голосовалаа, Советскэ Союз ба Югослави зүбшөөжэ голосовалаа, 4 түлөөлэгшэд—Франци, Инди, Англи ба Египет һаналаа бариба. Буруушаажа ороидоо 5 голос үгтэһэн тула минии шиидхэбэри хүсэндөө үлөө гэжэ Малик хэлэбэ. Түрүүлэгшын шиидхэбэриие болюулхын тула буруушаажа 7 голос үгтэхэ ёһотой. Тиимэһээ Советскэ Союзай дурадхалынь голосовалнида табигдаха байна. Малик иимэ текст уншаба:

«Тайван (Формоза) аралда зэбсэгээр добтолон ороһон тушаа Хитадай арадай республикын арадай Центральна правительствын мэдүүлгэтэй дашарамдуулан, Аюулгүйн Совет Хитадай арадай республикын арадай Центральна правительствын түлөөлэгшые Аюулгүйн Советэй заседанида уриха гэжэ шиидхэнэ».

Англиин түлөөлэгшэ Джебб гэгшэ гансаха Формоза тухай асуудалые зүбшэн хэлсэхэ заседаниннуудта байхаар Хитадай арадай правительствын түлөөлэгшэ уригдажа болохо гэһэн нэмэлтэ оруулхые дурадхаба.

Норвегиин түлөөлэгшэ Сунде гэгшэ дурадхалай текст уншахые гуйба. Тэрэнэй һүүлээр, Хитадай арадай правительствын түлөөлэгшые уриха гэһэн дурадхалай түлөө 4 түлөөлэгшэд — Советскэ Союз, Норвеги, Инди ба Югослави голосовалба. Буруушаажа 4 түлөөлэгшэд—Холбоото Штадууд, Куба, Эквадор ба Гоминдан голосовалаа, 3 түлөөлэгшэд—Франци, Египет ба Англи һаналаа бариба.

Энэ дурадхал абтаагүй, гэбэшье, Советскэ Союз Тайван тухай асуудалай зүбшэн хэлсэгдэхэ үедэ Хитадай арадай правительствын түлөөлэгшэдые уриха тухай дурадхалые дахин оруулха эрхэтэй байха гэжэ Малик мэдүүлбэ.

Энээгээр Аюулгүйн Советэй заседани дүүрээ.

Вьетнамай демократическа республикын табанжэлэй ой

Вьетнамай демократическа республикын тогтоһоор табанжэл болоһоной ой сентябриин 2-то гүйсэбэ. Эдэ жэлнүүдтэ героическа вьетнамска арад французска колонизаторнуудта эсэргүү зэбсэгтэ шэрүүн тэмсэлые ябуулан, шэнэ демократическа гүрэнөө бэхижүүлһэн байна.

Мүнөө үедэ Вьетнамай территориин 90 гаран процентнь Арадай армиин гарта байна. Французуудаар эзэлэгдэһэн Ханой, Сайгон, Гуэ городуудта французска булимтарагшад блокадалагдаа. Һүни боломсоор французууд газаа тарахаһаа айдаг. мүн унтахынгаа урда тээ һомотой револьвер гү, али винтовко хажуудаа табижа унтадаг юм гэжэ газетэнүүд мэдээсэнэ.

Республика хадаа өөрынгөө промышленностиие байгуулжа эхилээ. Ой модондо ба уула хадада промышленна шэнэ предприятинууд байгуулагдаад, миномёдууд, гранатанууд, танк буудаха буунууд ба пушканууdые хэжэ, армидаа үгэнэ. Залуу промышленность һүүлэй үедэ автомобильна моторнуудые бүтээн гаргадаг болоо.

Французска булимтарагшадаар бүхы эрхэнүүдээ хаһагдаһан хүдэлмэришэдэй байдалынь үндэһөөрөө хубилаа. Мүнөө ажалшадта хүдэлмэриин үдэр хэмээр тогтоогдоо. Үйлэдбэри дээрэ байгаад гэнтын аюулаар гэмтэһэн хүнүүдтэ тэдхэбэри үзүүлэгдэнэ. Ажалые эмхидхэхэ ба үхаалан зохёохо талаар амжалтануудые туйлаһанай түлөө үгтэдэг тусхай шангууд правительстваар тогтоогдобо. Үндэр мэргэжэлтэ кадрнуудые бэлэдхэхэ һургуулинууд байгуулагдаа.

Ажалшадай дунда ниитын рысөөн үргэнөөр дэлгэрбэ, та ашаар зарим хүдэлмэришэд моёо 300—400 процент дүүрг байна.

Аграрна асуудалые шинэ хэмжээ-ябуулганууд республ дотор бэелүүлэгдэнэ. Франц дай ба эхэ оронһоо урбагш мэдэлдэ байһан плантацинууд б зарнууд үгытэй таряашадта баагдан үгтөө.

Мүнөө түс ороной олохон винцинуудта хүн зоной 80 процентнь үзэг бэшэгтэ һуралба.

Вьетнамай демократическа публикые Советскэ Союзай м һэн үдэр хадаа вьетнамска а та угаа ехэ баярта со болоо. Тэрэнэй һүүлээр тадай арадай республика арадай демократиин оронууд рашэлэн мэдэрһэн байгаа. Де ратиин уласхоорондын лаге зүгһөө моральна дэмжэлгын хани барисаанай энэ акт х эрхэ сүлөө болон бээ даа байдалай түлөө тэмсэжэ ба вьетнамай эрэлхэг арадта хүсэ түрүүлбэ.

Эб найрамдалай бүзар хо дайсанда — американска и риализмда ба тэрэнэй туһа шад-французска колониза нуудта эсэргүү вьетнамска ара шэн зоригто тэмсэлые бүхы үү хүн түрэлтэн угаа гүн баяр баясхалантайгаар хар «Американска империалист Хитадта диилдээ. Тэдэнэр В намдашье диилдэхэ байна. Ма урда бэрхэшээлнүүд бии юм, бэшье, бидэнэр эсэстээ илаха б һандаа этигэнэбди» гэжэ Хо Мин һаяхан мэдүүлбэ.

Эб найрамдалай тала баригшадай илалта

ПАРИЖ, (ТАСС). Лионһоо «Се Суар» газетын корреспондентын мэдээсэһэнэй ёһоор, буу зэбсэгтэй эшелон эльгээлгэдэ эсэргүү демонстрацида хабаадаһанай түлөө Роанн городтохи өб найрамдалай тала баригшад—18 хүн сүүдтэ үгтэһэн байгаа. Эдэнэрэй хэрэгые хаража үзэһэн сэрэгэй трибунал гэмнэгдэгшэдые зэмэгүйдэ тоолоо «Энэ приговор хадаа,—гэжэ Суар» бэшэнэ,—эб найрамда илалта, нэрэ хүндын ба үнэн хэрэгэй илалта, Франциин илал гээшэ.

Кореядэхи событинууд

Корейскэ арадай-демократическа республик Арадай армиин Главна командованиин мэдээсэл

ПХЕНЬЯН, августын 31 (ТАСС). Бүхы фронтнууд дээрэ Арадай армиин частнууd контратака хэжэ байгаа дайсаниие түрижэ, добтолгото байлдаануудые ябуулжа үргэлжэлһөөр гэжэ Корейскэ арадай-демократическа республикын Арадай армиин Главна командовани августын 31-нэй үглөөгүүр мэдээсэбэ. Дайсанай авиаци ба хуурай газарай сэрэгүүд Арадай армиин частнуудай добтолгые зогсоохо гэжэ оролдон, контратаканууdые хэнэ.

Урда ба зүүн эрье дээрэ түрэл бүриин сэрэгүүдтэй хамтаран добтолго хэжэ байгаа Арадай армиин частнууd Егвань (Икан) гэдэгые сүлөөлөөд, американска ба лисынмановска сэрэгэй частнуудай контратаканууdые гэдэргэнь сохижо, урагшаа дабшана.

Августын 28-да Арадай армиин зенитнэ артиллери Вонсан (Гензан) райондо американска хоёр истребителие буудажа үнагаагаа. Августын 29-дэ Пхеньянай райондо американска истребитель сохигдобо.

ПХЕНЬЯН, августын 31. (ТАСС). Бүхы фронтнууд дээрэ Арадай армиин частнууd дайсантай хатуу шэрүүн байлдаануудые ябуулжа үргэлжэлөө гэжэ Корейскэ арадай-демократическа республикын Арадай армиин Главна команд вани августын 31-нэй үдэшэ дээсэбэ.

Нютагай ашаг тай условинуу ашаглан, танкнууд ба авиациин һаламжаар хамгаалалтын х позицинуудые байгуулһан ам канска 25-дахи ба 24-дэхи див нүүдэй, мүн далайн пехотын ко атаканууdые гэдэргэнь сохи Арадай армиин частнууd у эрье дээрэ дабшалгаяа үргэл лүүлнэ.

Урда эрьеын хажуугаар б даанууdые ябуулжа байгаа А дай армиин частнууd авгу 18-һаа 22 хүрэтэр дайсанай 15 гаран солдадууd ба офицерну дые усадхаһан, 100 хүниие пле дэ абаһан байна. Дайсанай 2 с молет буудагдан үнагаагдаб Тэрээнһээ гадна иимэ трофейну абтаа гэбэл: танк — 4, 105 м лиметрын ехэ буу — 5, пулем —6, автомашина — 15, тэрэ лэн олон тоото бусад зэбсэгүү сэрэгэй һомо хэрэгсэлнүүд ба с рэгэй элдэб техникэ болоно.

Арадай армиин эрьеын артил ри Кореяын урда ба бару эрьеын хажуугаархи городууд б тосхонуудые хаа хамааг үйгөө буудаһан дайсанай корабльну дые намнан зайлуулна.

АГУУЕХЭ ОРОД АРАДАЙ ТҮҺАЛАМЖЫН АШААР

(Түгэсхэл)

талаараа хүргэн дэбжэхэдэнь агууехэ ород арадай үзүүлһэн түһаламжын олон тоото жэшээнүүдэй нэгэн мүн болоно.

Национальна үрэнэй байгуулалта болон промышленность ба социалистическэ хүдөө ажахын хурдан ургалта дээрэһээ гараһан арадай ажахын хүргэлтэтэй дашарамдан национальна кадрнуудай ургалта түргэдөө. Бурят-Монголой национальна интеллигенциин бии бололго хадаа ородой мэргэжэлтэдэй ахадүүгэй түһаламжын ашаар туйлагдаһан байна.

Советскэ засагай жэлнүүдтэ Бурят-Монголой культура тон ехээр һалбаран хүргөө. Үзэг бэшэг мэдэхэгүй ябадал усадхагдаа.

Хүүгэдэй уялгата эхин һуралсал бэелүүлэгдээ, мүн уялгата долоонжэлэй һуралсалда оролго туйлагдаа.

Формоороо национальна ба удхаараа социалистическэ культурые хүргөөхэ хэрэгтэнь бурят-монгол арадта ород арад, тэрэнэй эрхим түлөөлэгшэд туһалһан ба туһалжашье байна.

Энээнэй ашаар национальна кадрнууд, уранзохёолшод, поэдүүд, драматургнууд; артистнууд, уранзураашад, композиторнууд, научна хүдэлмэрилэгшэд урган гараа. Бурят-Монголой хэдэн зуугаад хубүүд ба басагад Советскэ Союзай элдэб олон һургуулинуудта һуража, ород эрдэмтэдэй хүтэлбэри доро түрүү советскэ наукые шудална.

Мүнөө Бурят-Монголдо республиканска хоёр газетэнүүд, аймагай, городой ба заводой 29 газетэнүүд хэблэгдэжэ гарана. Өөрынгөө национальна уранһайханай, учебнэ, научно-популярна литература бололо. Бурят-монголой литература хадаа единэ олонациональна советскэ литературын нэгэн хуби мүн байжа, агууехэ ород арадай, советскэ литературын нүлөөн доро хүргжэнэ. Советскэ литературын эхи табигша Алексей Максимович Горький манай бурят-монголой литературада сэгнэшэгүй ехэ туһаламжа үзүүлһэн юм.

Республика доторнай 666 эхин, долоон жэлэй ба дунда һургуулинууд, һуралсалай 3 дээдэ заведенинүүд, культурын научно-шэнжэлэлгын институт, багшанарай маргэжэлээ дээшэлүүлхэ институт бии.

Бурят-Монголдо культурна революциие бэелүүлхэ хэрэгтэ ород графикын үндэнэ һуури дээрэ байгуулагдаһан алфавидта бурят-монголой хэлэ бэшэгэй ороһон ябадал тон ехэ үүргэ ээлнэ. Энэ хадаа бурят-монголой литературна хэлэнэй улам саашадаа түргэнөөр хүргжэхэ ябадалые хангаа. Пушкинай, Лермонтовэй, Чеховэй, Горькиин ба ородой литературын бусад классигуудай, мүн тэрэшэлэн мүнөөнэй хэдэ хэдэн ород уранзохёолшодой зохёолнууд бурят-монгол хэлэн дээрэ оршуулагданхай. Бурят-монгол хэлэн дээрэ «ВКП(б)-гэй түүхын хуряангы курс» ба марксизм-ленинизмын классигуудай бусад зохёолнууд оршуулагдаад, хэблэгдэн гараа.

Республика доторнай национальна театр байгуулагданхай. Бурят-монголой искусствын хүдэлмэрилэгшэд ород арадай театральна хүдэлмэрилэгшэдэй туһаламжаар бурят-монголой национальна театральна искусствын хүргжэлтэдэ ехэхэн амжалтануудые туйлаа. Энээнээ 1940 оной намар Москвада болоһон Бурят-Монголой искусствын декадын үедэ харуулаа.

Бурят-монгол арадай культура хадаа Советскэ Союзай бусад арадуудай культураһаа тусгаарлагдангяар бэшэ, агууехэ ородой культуратай нигта холбоотойгоор, харин ниитэ советскэ культурын таһаршагүй хуби болон хүргжэнэ.

Бурят-монгол арадай экономическа байдалай ургалта ба культурна хэмжээнэй дээшэлэлтэ хадаа тэдэнэй ажаһуудал ба ёһо гуримыень үндэһөөрнь хубилгаа. Бөөгэй тайлганай, ламын обоо найрай аашанууд усадхагдажа, бурят-монгол ажалшад манай ороной ажалшадтай хамта, революционно һайндэрые хүхюун сэнгэлигээр үнгэргэнэ. Национальна нааданай удхань хубилаа. Гансашье интеллигенци ба хүдэлмэришэд бэшэ, мүн бурят таряашад колхознигууд ородһоо түрүү ажахын ба ажаһуудалай ёһо заншал болон хубсаһанай формонуудые халан абаа.

Ленинско-сталинска национальна политикые бодото дээрэнь бэелүүлһэнэй ба агууехэ ород арадай ахадүүгэй туһаламжын ашаар Бурят-Монгол түрүү социалистическэ республика болоо. Энэ үндэнэ һуури дээрэ Бурят-Монголой арадуудай — бурят, ород, эвенкнүүдэй хоорондохи эбдэршэгүй хани барисаан бии болоо.

Үшөө 17-дохи зуун жэлэй үедэ Россида Бурят-Монголой һайн дураараа хамтарһанай эсэстэ түрүүшын бурят-монгол, эвенк ба ород арадуудай хоорондохи хани барисаан эхи табижа, манай советскэ эпоходо, ленинско-сталинска хани барисаанай эпоходо тус хани барисаан хүсэн түгэлдэрөөр һалбаран хүргжөө.

СССР-тэ национальна асуудалай бэелүүлгэ хадаа советскэ обществын морально-политическэ единствын байгуулгада шиидхэхы үүргэ дүүргээ. Арадуудай хани барисаан хадаа советскэ гүрэнэй хүсэнэй хүсэ ехэтэ эхи үндэһэн болоо.

СССР-эй арадуудай хоорондохи хани барисаан — тон ехэ ба серьезно дайлан туйлалта мүн, энэ хани барилсаанай байһан сагта манай ороной арадууд сүлөөтэй ба илагдашагүй байха гэжэ хэлэһэн агууехэ Сталинай заабариие Бурят-Монголой ажалшад хэзээдэ шье мартадаггүй.

Б. Цибиков, түүхын наукануудай кандидат.

„Американецууд, тонилогты!"

КОПЕНГАГЕН, августын 30. (ТАСС). Американска «Стриблинг» ба «Пири» гэжэ хоёр эсминецүүд Копенгагенда ерээ. Атлантическа океанай зүүн хубиин ба Дундада далайн уһан-сэрэгэй хүсэнэй командалагша адмирал Конолли «Стриблинг» пароходоор ерэлсэһэн байна.

Гэбэшье, «американецууд, т нилогты!», «Дани эб найрам хүсэнэ!» гэһэн үгэнүүд эсми цүүдэй тогтоһон газартахи ха нуудта бэшээтэй байба. Гаваны байһан лодканууд дээрэ: «Корей тонилогты!» гэһэн лозунгнууд д гээтэй байгаа.

Индиин премьер-министр Неругэй мэдүүл

ДЕЛИ, августын 30. (ТАСС). «Пресс траст оф индиа» агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, корейскэ энгэй хүн зониие американска авиациин зэрлигээр бомбодожо байһан тухайда Индиин премьер-министр Неру пресс-конференци дээрэ иигэжэ мэдүүлбэ: «Хойто Кореяе ехээр бомбодожо байһаниинь сохомтой. Иимэ бомбодо гые Инди буруушаана. Нэгэ гэм зэмэгүй хүн зон ямаршье у дэһэгүйгөөр хюдагдана, хоёрод шэнэ проблемэ ба бэрхэшэлнүү лые гаргажа болохо байна».

Харюусалгатай редакторай
орлогшо Ц. Б. БУДАЕВ.

Адрес редакции г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—23, заместителя редактора—7.85, отв. секретаря—3-23. Отделов: партийной жизни, культуры и быта—4.52, сельскохозяйственного и промышленности—6-84, местн. информации и писем—6.84. Для междугородных переговоров—16.

Н—02377. Типография Управления полиграфической промышленности, издательств и книжной торговли при Совете Министров БМАССР. Тираж 10.000